

**SOSYAL PAYLAŞIM SİTESİ FACEBOOK
ARACILIĞI İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖRSEL KÜLTÜR
ÇALIŞMALARININ ORTAOKUL 3. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
RESİMSEL ANLATIMLARINA YANSIMASI**

Şemsi ALTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Şemsettin Edeer

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Mayıs, 2014

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Şemsi ALTAŞ'ın "Sosyal Paylaşım Sitesi Facebook Aracılığı ile Gerçekleştirilen Görsel Kültür Çalışmalarının Ortaokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Resimsel Anlatımlarına Yansıması" başlıklı tezi 26.05.2014 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Şemsettin EDEER	
Üye	: Doç.Dr. S.Duygu ERİŞTİ	
Üye	: Yard.Doç.Dr.Özcan Özgür DURSUN	

Prof.Dr. Esra CEYHAN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Son yıllarda gelişen teknolojik alt yapı sayesinde bilgiye ulaşmak oldukça kolay olmuştur. Sosyal paylaşım ağlarını insanlar, zaman geçirme, arkadaş edinme, oyun oynama gibi kullanımının yanı sıra bilgi paylaşmak, bilgi ve habere ulaşmak içinde kullanılmaktadır. Kullanıcılar yaptıkları paylaşımlarla diğer takipçilerini çeşitli konularda bilgilendirmektedir. Bu durum, teknoloji destekli modern öğrenme-öğretme ortamlarının oluşmasına olanak sağlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, sosyal paylaşım ağlarından biri olan Facebook üzerinden sanal sınıf oluşturarak görsel kültür çalışması yapmaktır. Sanal sınıf içerisinde öğrenci ve öğretmen paylaşımları ile dersin işlenmesi hedeflenmiştir.

Araştırma süresince uygulama için mekân ve zaman sağlayan Mail Büyükerman ortaokulu 3. sınıf öğrencilerine ve okulun görsel sanatlar öğretmeni Hürmüz Edeer'e, süreç boyunca destek veren tez danışmanım sayın Doç. Şemsettin Edeer'e, çalışma süresince desteklerini hiç eksik etmeden her zaman yardımcı olan sayın Doç.Dr. Suzan Duygu Bedir Erişti'ye, Doç. Necla Coşkun'a, Arş. Gör. Dr. Elif Avcı ve Arş. Gör. Dr. Evren B. Aydoğan'a sonsuz şükran ve teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamın İngilizce kısmında bana yardımcı olan sevgili Gökhan Akdeniz'e ve her daim yardımcı olan Tarkan Taşkın'a teşekkür ederim. Ayrıca her konuda bana maddi manevi destek olan babam Hasan Altaş'a, annem Nilgün Altaş'a, dedem Mehmet Altaş'a ve aileme teşekkür ederim.

Şemsi ALTAŞ

ÖZET

SOSYAL PAYLAŞIM SİTESİ FACEBOOK ARACILIĞI İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖRSEL KÜLTÜR ÇALIŞMALARININ ORTAOKUL 3. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN RESİMSEL ANLATIMLARINA YANSIMASI

Şemsi ALTAŞ

Yüksek Lisans, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Mayıs 2014

Tez Danışmanı: Doç. Şemsettin Edeer

Bu araştırmanın amacı, sosyal paylaşım ağı olan Facebook ile gerçekleştirilen görsel kültür çalışmasının ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin resimsel anlatımlarına yansımalarını belirlemektir. Sosyal ağ içinde görsel bombardımana maruz kalan çocuk, bu görselleri kendi resminde bilinçli ya da bilinçsiz olarak kullanabilmektedir. Facebook'un bu görsel çeşitliliği sağlayan sosyal medya araçlarından biri olduğu bilinmektedir. Bu görsel çeşitlilik görsel sanatlar eğitimi dersinde gerçekleştirilen uygulamalı çalışmalara olumlu bir biçimde yansiyabilir.

Facebook üzerinden kapalı grup oluşturularak sanal sınıf ortamında görsel kültür çalışması yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda; sadece ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin katılabileceği kapalı bir grup oluşturulmuştur. 26 Eylül 2013 tarihinde araştırmacı uygulama yapacağı sınıfın görsel sanatlar dersine girerek, uygulama için açılmış olan grup hakkında öğrencilere bilgi vermiş, paylaşımların sadece Picasso teması ile sınırlandırıldığı belirtmiştir. Gruba öğrencilerin üye olması araştırmacının kontrolünde gerçekleşmiştir. Uygulamaya 18 erkek, 12 kız olmak üzere 30 öğrenci ile başlanılmıştır. 30 Eylül - 6 Ekim 2013 tarihleri arasındaki bir haftalık süreç boyunca, Facebook üzerinden oluşturulan kapalı grup içerisinde Picasso ile ilgili bilgi, resim, video vb. paylaşımlar yapılmasına izin verilmiştir. Diğer hafta ise, Facebook' da ki

paylaşımlardan yola çıkarak edindikleri görsel kültür kazanımları doğrultusunda resim yapmaları istenmiştir. Ayrıca araştırmanın amaçları doğrultusunda öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşlerini almak amacı ile yazılı doküman yoluyla görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan uygulama sonucunda, öğrenci resimleri ile Picasso resimleri iki alan uzmanı tarafından karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin uygulamaya yönelik görüşlerini almak amacı ile yazılı görüşme yapılmıştır. Öğrenci görüşleri belirlenen temalarla ilişkilendirilerek incelenmiş; tematik analiz yoluyla çözümlenmiştir.

Araştırmanın sonucuna göre; sosyal paylaşım ağındaki paylaşımlar öğrencilerin resimsel anlatımlarına yansıdığı görülmüştür. Öğrencilerin görsel kültür kazanımları hem yazılı görüşlerde hem de yaptıkları resimlerde görülebilmektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin görsel kültürünün geliştiği sonucuna varılabilir. Öğrencilerle yapılan yazılı görüşmeler sonucunda, hem görsel kültür konusunu inceleme hem de bu konuyu kendi bakış açıları ile yorumlayarak anlamaya çalışma eğilimleri görülmüştür. Sosyal paylaşım ağı üzerinden gerçekleştirilen görsel kültür çalışmaları sırasında araştırmacı, uygulama süresince öğrencilerin konu ile ilgili paylaşımlarına olumlu dönütler vermeye özen göstermiştir. Bu bağlamda uygulamanın öğrenciler açısından hem eğlendirici hem de öğretici olduğu söylenilebilir. Ayrıca öğrenciler sosyal paylaşım ağı üzerinden işlenen dersi geleneksel sınıf anlayışından farklı bulmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Medya, Facebook, Görsel Kültür, Sanat Eğitimi

ABSTRACT

REFLECTION OF VISUAL CULTURE ACTIVITIES BASED ON SOCIAL NETWORK SITE FACEBOOK ON 3RD YEAR HIGHSCHOOLERS' ARTISTIC DRAWINGS

Şemsi ALTAŞ

Master Degree, Department of Fine Arts Education

Graduate School of Educational Sciences

May 2014

Thesis Advisor: Doç. Şemsettin Edeer

Aim of this research is defining reflections of visual cultural activities taking place in a social distribution network -Facebook-, on artistic drawings of highschooler which are on their 3rd year (8th graders). Pupil who are exposed to visual bombardment in social networks, are able to use that visual data in their drawings either consciously or subconsciously. It is known that Facebook is a part of this bombarding variety. That visual variety can be reflected positively onto art education classes through these teachings with practices.

Desired action is, performing a visual culture study by opening a virtual classroom on Facebook as a group whose level of secrecy is set to closed. By that aim, a Facebook group which only highschooler who are on their 3rd year could be joined, is formed. Researcher, in 26 September 2013, joined to the visual culture class of the selected group and informed the group about the practice process and framed out the theme of contributory issue is restricted to Picasso. Joiners are selectively controlled by researcher. Practice is limited with a group of 18 male and 12 female participants with a total of 30 pupil. For a week, starting from 30th of September ending in 6th of October, in that closed Facebook group, posts, video-posts and informational postings about Picasso are permitted. After that week they are demanded to make drawings with what

they gained visually from these posts on Facebook. Additionally, to obtain pupil's point of view on practice process, their written thoughts required from them.

At the end of the practice, an analysis is obtained by comparison of Picasso's and pupil's drawings by two field experts. Additionally, a written interview is done for framing out the pupil's reviews for this practice. Reviews of pupil's are classified by tagging them with predefined themes; which is thematical analysis method.

According to conclusion of the research, it is seen that there a certain attraction of posts on drawings, is observed. Visual acquisitions of pupil's are apparent in both drawings and written reviews. Thus, a conclusion of, which is pupil have experienced a visual cultural improvement may be reached. Through the written interview documents, their effort on trying to understand both visual culture and this topic by interpreting all, is seen. Researcher paid an apparent attention on giving positive feedbacks to posts of pupil's relating to practice on social media. Thus, contextually this practice is both deductive and enjoyable for pupil. Exceptionally, pupil found this virtual classroom practice on social media quite different form traditional classroom concept.

Key Words: Media, Facebook, Visual Culture, Art Education

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
RESİMLER LİSTESİ	ix
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi	4
Görsel Kültür ve Medya.....	6
Kitle İletişim Araçları.....	8
İnternet.....	10
Sosyal Medya.....	13
Facebook.....	16
Eğitim ve İnternet.....	18
Amaç.....	25
Sınırlılıklar.....	25
İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM.....	26
Araştırma Deseni.....	26
Katılımcılar.....	26
Verilerin Toplanması.....	27
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	28
Bulgular ve Yorumlar.....	29
Farkındalık Oluşturma Teması.....	30
Görsel Sanat Kültürü Teması.....	32
Öğrencilerin Röprodüksiyon Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Alan Uzmanlarının Görüşleri.....	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	56
Sonuç.....	56
Öneriler.....	58
Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	58
Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	59
KAYNAKÇA	60
RESİM DİZİNİ.....	66
EKLER.....	67
EK-1: Facebook’ da ki Uygulama Esnasında Çekilen Fotoğraflar.....	67
EK-2: Yarı Yapılandırılmış Görüşmede Öğrencilere Sorulan Sorular.....	71

RESİMLER LİSTESİ

Resim1. Picasso'nun Otoportre Eseri.....	35
Resim2. Şeyda'nın Çalışması.....	35
Resim3. Picasso'nun Otoportre Eseri.....	37
Resim4. Mercan'ın Çalışması.....	37
Resim5. Picasso'nun Otoportre Eseri.....	39
Resim6. Bartu'nun Çalışması.....	39
Resim7. Picasso'nun Otoportre Eseri.....	41
Resim8. Hami'nin Çalışması.....	41
Resim9. Picasso'nun Otoportre Eseri.....	43
Resim10. Melis'in Çalışması.....	43
Resim11. Picasso'nun Natürmort Eseri.....	45
Resim12. Şule'nin Çalışması.....	45
Resim13. Picasso'nun "Oturan Kadın" Eseri.....	47
Resim14. Nuray'ın Çalışması.....	47
Resim15. Picasso'nun "Çiçeklerle Jacqueline" isimli Eseri.....	49
Resim16. Nurcan'ın Çalışması.....	49
Resim17. Picasso'nun "Yaşlı Gitarist" isimli Eseri.....	51
Resim18. Şüheda'nın Çalışması.....	51
Resim19. Picasso'nun "Çocuk ile Güvercin" isimli Eseri.....	53
Resim20. Okan'ın Çalışması.....	53
Resim21. Picasso'nun "Sürahi ve Elmalar" isimli Eseri.....	55
Resim22. Korcan'ın Çalışması.....	55

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Dünya var olduğu günden bu yana, hiç bu kadar yoğun görsellerin kuşatması altında kalmamıştır (Parsa, 2009, s.1). İlk zamanlar konuşma sonra yazı daha sonra gelişen aletler imge ve görsel kültür bilincini oluşturmuştur. Günümüzde de teknolojik araçlar görsel bombardımanın artmasına sebep olmuştur (Parsa, 2009, s.1). Bu bağlamda görsel kültür edinimimizin çevremizdeki görsellerle daha fazla arttığı söylenilebilir. Özellikle teknolojik araçların fazlalığı önüne geçilmez görsel birikimin oluşmasına sebep olabilir.

Görsel kültür içinde yaşadığımız çağın iletişim ağı içinde görsel imgelerin etkin gücünün ve bu gücün insanlar üzerinde yarattığı etkinin ve birikimin adıdır. Bu etkin güç salt baskın imgeler yolu ile yaşamı etkilemekle kalmaz, aynı zamanda ağırlıklı olarak içinde yaşanılan toplumun bireylerinin kültürel kimliğini belirler (Kırışoğlu, 2009, s.44). Bu bağlamda görsel kültür, kişinin çevresinde gördüğü görsel birikim olarak tanımlanabilir. Görsel kültür farklı şekillerde tanımlanmıştır. Barnard ise görsel kültürü tanımlarken farklı yaklaşımlarda bulunur. Görsel kültürle ilgili olarak (2010, s. 31); “Görsel kültür içinde görsel olan, görülebilen ve işlevsel ve iletişimsel bir amacı olan şeydir” derken, başka bir tanımında ise (2010, s. 32); “... görülebilen ve aynı zamanda estetik bir amacı olan her şeydir” şeklinde tanımlamaktadır. Bu bağlamda Barnard, ilk görsel kültür tanımında görsel olanın iletişimsel amacı olmasına değinirken, ikinci tanımında ise, görsel olanın estetik bir amacının olmasına değinmiştir.

Bu yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle önce fotoğraf makinesinin, ardından sinema ve televizyon gibi hareketli görüntüleri saptayan araçların icadıyla, dünya görsel-işitsel bir dilin kendine özgü kurallarıyla açıklanabilecek hızla akıp giden bir sürecin içine girmiştir. Toplumsal iletişimde işitmeye ve görmeye dayalı görsel kültür giderek yazılı kültürün önüne geçmektedir (Parsa, 2009, s. 3). Bu durum görüntü kavramının önemli olmasını sağlamıştır. Görüntü, görsel kültür ediniminin önemli parçası haline gelmiş olduğu söylenilebilir.

Görüntü, zaman ve mekanda manevra yapmayı öğrenirken kullandığımız temel araçtır. Görüntü, bir teşhis, tahmin ve tasdik ‘düzeneği’ dir (Leppert, 2009, s. 18). Görüntüyü birey görme işlevi ile yerine getirebilir. Görmek, inşa ettiğimiz ‘gerçekliği’

ister onaylamayı, ister yadsımayı isterse de taşımayı seçmiş olalım, bizi biz yapan şeylerdendir (Leppert, 2009, s. 291). Leppert' in ifadesiyle görme Berger' in “Görme Biçimleri’ adlı kitabının ilk sayfalarında belirttiği gibi, görmek konuşmadan önce gelir. Ayrıca şunu biliyoruz ki, görme sadece biyolojik ve fiziksel bir mesele, ışık dalgalarının retinadaki hareketleriyle ilgili bir mesele değildir. Daha çok zihin ve düşünce süreçleriyle ilgili bir meseledir görme (Leppert, 2009, s. 18). Dolayısıyla görüntüler düşüncelerimiz doğrultusunda şekillenebilir. Salt görme edinimi görsel kültür edinimimiz haline gelmeyebilir. Bu bağlamda Berger’e göre(2008, s. 8), “düşündüklerimiz ya da inandıklarımız nesnelere görüşümüzü etkiler.” Dolayısıyla gördüğümüz her şey şekillenip dönüşerek zihne kaydedilir.

Gördüklerimizin şekillenip görsel kültür edinimi kazanabilmesi için birçok sürecin gerçekleşmesi gerekebilir. Bu bağlamda salt görme ediniminden görsel kültür edinimine kadar birçok sürecin gerçekleştiği söylenilebilir. Görme süreci içerisinde algılama kavramı ortaya çıkar. Algılar, kişisel deneyimlere, dünyaya ilişkin bilgilere, kültürel geçmişe ve öğrenime dayanır (Rigel, 1993, s. 106). Nesnelere algılayan birey, zihninde imgeyi oluşturur. Zihinde oluşan imgeden bahseden San (2007, s. 7); “Nesne görülür; nesnenin dış çizgileri, kütlesi, rengi göz merceğinden geçerek beyinde bir ‘imge’ olarak kaydedilir. Bu süreçte beynin kaydettiği yalnızca nesnenin görünümüdür.” Berger’ e göre imge (2008, s. 10); “Bir imge, yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünümüdür. İmge ilk kez ortaya çıktığı yerden ve zamandan –birkaç dakika ya da birkaç yüzyıl için- kopmuş ve saklanmış bir görünüm ya da görünümler düzeneğidir.” Leppert’ de imgeyi şu şekilde tanımlar (2009, s. 19); “imgeler bizlere bir şeyler söylemekten ziyade, bir kısmının sözcüklerle ifadesi çok zor olan bir olanak ve olasılıklar alanını belli bir tarzda görünür kılmak suretiyle önümüze koymaktadır.” Bu bağlamda çevresinde gördüğü nesnelere algılayan birey, zihnine imge olarak kaydeder. Görsel kültür edinimi bu şekilde gerçekleşebilir.

Yeniden imgeye dönecek olursak, görsel algılama eylemindeki imge, görsel bir imgedir. Görülen bir kuş, ona bakıldığı sürece beyin bu yansımayı kaydeder (San, 2007, s. 8). Bu sayede bireyde kuşa ait görsel kültür edinimi gerçekleşmiş olduğu söylenilebilir. Bu kaydetme sonrası zihnimizde kuşa ait bellek imgesi oluşabilir. Nesneyi zihnimizden uzaklaştırırsak, imge yiter. Birkaç gün sonra kuş bize

anımsatılırsa, imge geri gelir. Aradan geçen süre ne denli uzun olursa, gelen imge o denli belirsizleşir (San, 2007, s. 8). Aradan geçen sürenin kısılması ya da nesnenin zihnimize kaydı ile görsel bellek oluşabilir. Kişinin görsel belleği de görsel kültürünü oluşturur. Görsel bellek zihinde canlı tutulduğu sürece görsel kültür edinimi canlı kalabilir.

Birey doğduğu andan itibaren bir takım uyarıcıların etkisiyle çevrede olup bitenleri anlamaya ve bunları anlamlandırmaya çaba göstermektedir (Gün ve Akyol, 2005, s. 36). Hiç kuşkusuz bunun temel nedenleri arasında, teknolojinin baş döndüren hızdaki gelişimiyle, kitle iletişim araçları ve kişisel bilgisayarların gelişimi bulunmaktadır (Parsa, 2009, s. 1). Dolayısıyla kitle iletişim araçları imge bombardımanı altında bireyi şekillendirebilmektedir. Tarihte başka hiçbir toplum böylesine kalabalık bir imgeler yığını, böylesine yoğun bir mesaj yağmuru görmemiştir. İnsan bu mesajları aklında tutabilir ya da unutabilir; ama gene de okumadan görmeden edemez. Bir an için de olsa bu mesajlar belleğimizi imgeleme, anımsama ya da beklentiler yoluyla uyarırlar (Berger, 2008, s. 129). Belleğimizdeki imgelerin uyarılmaması durumunda o nesneye dair görsel edinim yok olabilir. Ayrıca pompalanan imge yığınları algımızı şekillendirerek yönlendirebilir.

Ortak bir kültürel çevreden gelen bireylerin, belirli bir nesneyi algılama ve tanıma biçimlerindeki yakınlık göze çarpmaktadır. Diğer taraftan özellikle kitlesel kültür ortamında, bir toplum, topluluk ya da grup içindeki bireylerin, benzer kültürel göstergelere maruz bırakılması, buna bağlı olarak da algılamalarının büyük ölçüde benzeşmesi söz konusu olmaktadır (Gün ve Akyol, 2005, s. 38). Benzer kültürel göstergelerle bireyin görsel kültürü etki altına alabilir. Dolayısıyla benzer kültürel göstergeler, bireylerde benzer görsel kültürlerin oluşmasına neden olabilir.

Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi

Çevremizde istesek de istemesek de gün içerisinde binlerce görüntüye maruz kalınabilmektedir. Televizyon ve bilgisayarı açtığımız zaman imaj bombardımanı altında kaldığımız söylenilebilir. Özellikle son yıllarda çocuklar ve gençler teknolojinin yaymış olduğu görsellere maruz kalabilmektedir. Öğrenme ve keşfetme yaşındaki çocuk maruz kaldığı görsellerle zihnini bir yığın haline getirebilmektedir. Günlük hayatta insanların ve özellikle çocukların karşılaştığı bu nesnelere, zihinlerde yığın haline gelebilmekte ve kodlanabilmektedir. Bu boyutu bile görsel kültürün okul izlencelerinde yer almasının haklı gerekçesini oluşturur. Bu nedenle, sanat ne kadar ve hangi amaçla eğitimin konusu ise görsel kültürde o kadar eğitimin konusudur (Kırıçoğlu, 2009, s.45). Bu bağlamda görsel kültür çalışmalarıyla çocuk bilinçlendirilebilir. Çevresinde gördüğü görselleri doğru anlamlandırabilir. Görsel kültür çalışmalarının sanat eğitimi içerisinde kapsamlı olarak yer alması ile öğrencilerin çevrelerinde gördükleri imgeleri ve dahası kendi yaptıkları uygulamalı çalışmalarda kullandıkları imgeleri daha anlamlı bir şekilde yorumlayacakları konusunda yardımcı olacağı düşünülebilir (Uysal, 2011, s. 4). Ayrıca sanat öğretmenlerinin yeterli donanımları sayesinde gerçekleşecek olan çok yönlü görsel kültür sanat eğitimi ile her an iç içe olunan nesnelere, imgelerin ve günlük yaşantılarda yer alan imgelemelerin işlevlerinin daha derin ve geniş biçimde anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir (Uysal, 2011, s. 4). Bu sayede öğrenciler çevredeki görselleri okuma bilinci kazanabilir. Yani öğrenciler imgeleri çevrenin pompaladığı şekilde değil, kendi görsel kültür kazanımları çerçevesinde zihne kaydedebilir.

Özellikle son yıllarda ders kitaplarının görsel içeriklerle zenginleştirilmiş olduğu söylenilebilir. Bu anlamda günümüzde yeni okumaya başlayan çocukların görsel materyallerle fazlasıyla desteklenmiş ders kitaplarına bir göz atmak yeterlidir. Harfleri tanımalarını kolaylaştırmak amacıyla, resimlerle bağlantı kurularak öğretim yapılmaktadır. Harfler soyut imgeler olduğu için, resimler ve fotoğraflar metinlere geçişi kolaylaştırmaktadır (Parsa, 2009, s. 4). Dolayısıyla görsel materyallerin ders kitaplarında kullanılması görselliğin eğitimde araç kullanılabilmesini sağlamıştır. Ayrıca öğrencilerin görsel kültür edinimine de katkısı olabilir.

Görsel kültür eğitimi sanat eğitimi dersine farklı yaklaşım ve yöntemler sunabilir. Kırıñoğlu görsel kültür eğitimi sanat eğitimi içine yerleştirmenin gerekliliklerine şu şekilde değinir (2009, s.46);

“Öğrenciler görsel kültürü tanımaya, kültürel kimlikleri üzerinden etkisini bilmeye, değerlendirmeye ve çözümlmeye doğru eğitilmelidirler. Öğretim, onlara bu karmaşık melez kültürle baş edecek donanımı sağlamalıdır. Bu öğretim içinde, öğrenciler; eleştiri yolu ile görsel kültürü anlamayı, anlamlandırmayı, edilgin bir tüketici olmak yerine, çevreyi değıştirmeye yönelik etkin ve katılımcı bireyler olmayı öğrenmelidirler.”

Bu bağlamda öğrencilerin kendi kültürel kimliklerini oluşturabilmeleri açısından görsel kültür eğitiminin gerekli olduğu söylenilebilir. Öğrenci çevresinde gördüğü görselleri eleştirerek anlamlandırmalı ve bu yolla biçimlendirebilmelidir. Bu yaklaşım becerisi de görsel kültür eğitimi ile gerçekleştirilebilir.

Sanat eğitiminin amaçlarından birinin kültürünü tanıyan, çevresine ve sanat eserlerine eleştirel bir gözle bakabilen bireyler yetiştirmek olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin yaptıkları uygulamalar ya da çevrede yer alan görsel imgeler, kuramsal anlamda bilgi düzeyi ve üzerinde çalışılacak ortamlar (teknolojik donanımlı atölyeler vb.) gerektirmektedir (Uysal, 2011, s. 6). Öğrenciler bu sayede etrafındaki nesnelere farklı bakmaya başlayabilir. Öğrenciler bu sayede eleştirel bakış açısı ile değerlendirme yapabilir. Görsel kültür bilincini de bu şekilde oluşturabilir.

Görsel Kültür ve Medya

Medya kavramı oldukça geniş şekilde tanımlanabilir. Kavram en geniş anlamı ile kullanıldığında, karşımıza, çok kişiye ulaşabilen her türden sözlü, yazılı, basılı, görsel metin ve imgeleri (kitaplar, gazeteler, dergiler, broşürler, *billboard* lar, radyo, film, televizyon, internet gibi) içeren çok geniş bir iletişim araçları yelpazesi çıkar (Nalçaoğlu, 2003, s. 44). Bu iletişim yelpazesi bireylerin zihinlerini görsel imgelerle doldurabilmektedir. Özellikle televizyon, internet, dergi, billboard gibi birçok iletişim araçları bireyleri görsel bombardıman altına aldığı söylenilebilir.

Medya süreç içinde değişime uğramıştır. Geleneksel olarak tanımlanan gazete, radyo, televizyon gibi ortamlarda iletişim tek yönlüdür. Buna karşın yeni medyanın en önemli özelliği bireyin iletişime katılmasıdır. İletişim çift yönlü olarak sürdürülür (Okur, 2011, s.19). Bu bağlamda medya, geniş gruba seslenebilen, kitlesel erişim ağı olarak tanımlanabilir. Bu kitlesel erişim ağı Nalçaoğlu' na göre, (2003, s. 50) “ ... medya farklı biçimlerde de olsa, bize bir şeyler söyleyen, bazı mesajlar “ileten” bir yapı.”olarak değerlendirilmektedir. Bu mesajlar izleyici tarafından anlamlandırılabilir ve yorumlanabilir. O halde medyanın içeriği “enformasyon” biçimsel özelliklerden ziyade, izleyenlerin dünyalarıyla girdiği özel ilişki sayesinde bir anlam kazanmaktadır, demek çok yanlış olmayacaktır. Başka bir ifadeyle mesajlar, izleyicinin dünyasında kendisine bulduğu karşılık ölçüsünde etkili olacak ya da olmayacaktır (Nalçaoğlu, 2003, s. 51). Dolayısıyla izleyici görselleri iyi okuyup anlamlandırabilmelidir. Radford' a göre de, “insanlar medyada gördüklerini önemseme eğilimindedir” (Radford, 2004, s.82). Bu bağlamda insanlar medyada gördüklerini anlamlandırma çabası içinde olabilir. İnsanlar anlamlandırdıklarını zihnine kaydederken görsel birikim oluşturabilir. Başka bir ifadeyle medya, durmadan görseller üreterek bireyin görsel anlamda kültürlenmesine neden olabilir.

Televizyon karşındaki birey, kısa sürede birçok imajla karşı karşıya kalabilir. Dolayısıyla bu durum bireyi görsel kültür edinimi açısından olumlu yada olumsuz etkileyebilir. Medyanın bu etkisi Rigel' e göre, (1993, s.6) “medya kişilerin zihinlerine binlerce imajı, görüntüyü naklediyor. Her şeyi imgelere ayrıştırarak bizlere gerçeğe düş arası yeni bir yaşam atmosferi sunuyor.” Böylece medya, bireyin ne istediğini biliyormuş gibi haber, bilgi, reklam ve her şekilde ileti bombardımanı altında

alabilmektedir. Bu bombardımanda bireyi biçimlendirebilir ve belirli bir kalıba sokabilir. Karaboğa' ya göre bu durum, “medya toplumun kültürel atmosferini oluştururken, bireylerin kimlik ve kişiliklerinin oluşumu üzerine etkide bulunur” (Karaboğa, 2010, s.23). Yani bireylerin tercih ve seçimlerini etkileyebilmektedir. Özetle, medya bireylerin bilgi, kanaat, tutum, duygu ve davranışları üzerinde büyük oranda bir etkileme gücüne sahiptir. Yalnızca bireyler değil, onların yanı sıra toplumsal gruplar, organizasyonlar, toplumsal kurumlar, kısacası bütün toplum ve kültür medyanın gücünün etkileme alanının sınırları içindedir (Arslan, 2004, s. 4). Dolayısıyla medya birey üzerindeki etkileme gücünü görsellikle daha fazla arttırabilmektedir.

Yeni medyanın sahip olduğu etkileşim olanağı bireyleri pasif birer alıcı olma durumundan uzaklaştırarak daha aktif bir konuma yönlendirmiştir. Geleneksel medyada izleyici, okuyucu, dinleyici olarak tanımlanan bireyler, yeni medyada kullanıcı olarak tanımlanmaktadır. Çünkü yeni medyadaki iletilere maruz kalanlar pasif değildir ve yeni medyanın sahip olduğu etkileşim olanağı ile kendi gereksinim, beklenti ve istekleri doğrultusunda içeriği yönlendirebilmektedir (İspir, 2013, s.18). Kullanıcı içeriği yönlendirse de medya görsellerle kullanıcıyı yönlendirebilmektedir. Medyanın bu yönlendirme etkisine değinen Rıgel, (1993, s.180) “medya endüstrisi artık, mesaj bombardımanı hazırlayan silahlar olarak görülebiliriz” diyerek medyanın görsel olarak bireyleri etkileme konusundaki gücünü aktarmıştır.

Görsel kültür, ayrıca, diğer kültür formlarından farklı olarak görsel sanatların bir evreni olduğunda gelişmiştir. Bu evren, güzel sanatlar, televizyon, film ve videoyu, bilgisayar teknolojilerini, moda ve reklam gibi çeşitli argümanları içerir. Kitle kültürü ile görsel kültürü birleştiren unsur olarak medya, izleyicinin biçimlenmesi üzerine odaklanarak, görselliğin tüketim kitlesini oluşturmaktadır (Aslan, 2009,s.3,4). Bu duruma göre medya, görselliğin hızlıca tüketildiği alanlardan biri olduğu söylenilebilir. Ayrıca bu bağlamda görseller bireyde tüketildiği oranda kültürel edinimde oluşturabilmektedir.

Medya üretimlerinin günümüzde en etkili olduğu alanlardan birisi görsel üretim teknolojileridir. Kolay ve herkes tarafından algılanabilir olması bunun en önemli nedenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. İnsanın bulunduğu her türlü ortamda etkileyebilirliğini gösteren görsel üretim teknolojileri, her gün insan yaşamına dahil olan

diğer teknolojilerle birlikte doğru orantılı olarak gelişme göstermektedir (Aslan, 2009,s 74,75). Bu bağlamda görsel üretim teknolojilerinin son yıllarda oldukça hızlı gelişim gösterdiği söylenilebilir. Medya ve görsel üretim teknolojilerinin hızlı gelişim göstermesi, çevreye bakış açımızı hem değiştirmek hem de biçimlendirmektedir. Günümüz bilişim çağında teknoloji ağırlıklı yeni medya platformlarının etkin olarak gündelik yaşamı şekillendirdiği; zaman ve mekan sınırlarını ortadan kaldıran sanal dünyanın nesnel dünyasını ilişkin algılarımızı etkilediği bir dönem hüküm sürmektedir (Sağocak, 2007, s. 255). Yani medyadan gördüklerimiz görsel kültürümüzü şekillendirebilmekte aynı zamanda algılarımızı etkileyerek çevreye bakışımızı değiştirebilmektedir. Bu nedenle bireyler çevresinde gördüklerini doğru anlamlandırabilmelidir.

Kitle İletişim Araçları

İletişim çağını yaşadığımız şu günlerde kitle iletişim araçları baş döndürücü bir hızla ilerlemekte ve giderek daha çok insanın hayatına girmektedir. Öyle ki neredeyse onlarsız bir hayat düşünülmemektedir (Geçer, 2007, s.I). Kitle iletişimi olarak tanımladığımız şey, tarihsel süreç içinde enformasyon toplama, kaydetme, sembolik formları üretme ve yeniden üretme, bunları geniş bir alıcılar çoğunluğuna iletme alanında yeni fırsatlar arayan ve karşılığında finansal bir dönüş elde eden kurumların gelişimiyle ortaya çıkan bir olgu sahasıdır (Thompson, 2008, s.49). Bu olgu sahası içinde iletiler anlamlandırılabilir ve sistematik olarak sunabilir. İletiler, bireylerden oluşan bir ekip tarafından üretilir, zaman ve mekan açısından özgün üretimin bağlamında uzaktaki bölgelerde yaşayan başkalarına aktarılır (Thompson, 2008, s.48). Böylece mesafe kavramı ortadan kalkar. Dolayısıyla bireyin doğrudan etkilenen konumda yer aldığı söylenilebilir. Kitle iletişim araçları bireyi görsellerle doğrudan etkileyebilmektedir. Benzer şekilde kitle iletişimin bireyler üzerindeki etkisine değinen Alemdar ve Erdoğan' a göre (2005, s. 147);

“Kitle iletişim araçları kişilerin sadece ne düşüneceğini değil, nasıl düşüneceğini de belirler. İletişim araçları, kişilere duyularla ilgili (duygularla değil) belli ilişkileri yerleştirir, sabitleştirir ve böylece toplumun dünya görüşünü belirler. Dolayısıyla

bilginin biçimini, algının yapısını ve gerçeğini almaya ayarlanmış duyu araçları belirlenir. İletişim araçları bizi sadece dünyaya yöneltmez, aynı zamanda kullandığımız duyu organını değiştirerek karakterimizi değiştirir.”

Bu bağlamda zihnimizdeki her görsel kod, dış dünyaya ilişkin ipuçları verebilir. Bireyin yaşam deneyimleri dış dünyaya ilişkin görsel kodlar oluşturmasına sebep olabilir. Kitle iletişim araçları dış dünyaya ilişkin kültürel kodlar geliştirebilir. Dolayısıyla kitle iletişim araçları pompaladığı görsellerle düşündüklerimizi biçimlendirebilir.

Günümüz kitle iletişim araçlarının gelişimine ve yaygınlaşmasına bağlı olarak gündelik yaşantımıza istemesek de binlerce görüntü, ses, mesaj ve bilginin sızdığı artık kabul edilen bir olgudur (Gün ve Akyol, 2005, s.25). Kitle iletişim araçlarının yaydığı görüntü ve görseller bu yolla zihnimizde yer edinebilir. Bu durum bireyin zihninde görsel yığın oluşabilir.

Haber, bilgi, reklam ve her türden ileti bombardımanına maruz kalan günümüz toplumlarında daha öncekini hatırlama şansı çok azalmıştır(Karaboğa, 2010, s. 22). Üst üste görüntü yığınıyla karşı karşıya kalan bireyin, görselleri anlamlandırmaya bile zamanı olmadığı söylenilebilir. Dolayısıyla görsellerin arka arkaya gelmesi bireyin imajları sorgulamadan kabul etmesine neden olabilmektedir. Kıyaslama, değerlendirme, eleştirme olanağı bireyin ve kitlelerin elinden alınmış gibidir (Aydın, 2006 s. 65-66). Dolayısıyla kitleler farkında olmadan gelen imgeleri kabul edebilmektedir. Rigel kitlelerin bu durumuna şöyle değinir (1993, s. 172);

“Kitle iletişim araçları, bilgi aynı zamanda imge satarak, yayarak, toplumun motivasyon potansiyelini yönlendirme hakkını ellerinde tutarlar. İzleyici hiç farkına varmadan, kitle iletişim araçlarından yayılan bilgilere, başka toplumların, başka kültürlerin, hayat standartları, yaşam biçimleri, birbiriyle ilişkileri, davranış kalıpları, sosyal sorunları ve tüketim alanları konusunda bilgilerle donanıyor.”

Hatta kitle iletişim araçları sadece dış dünyayı değil, kendimizi nasıl görmemiz gerektiği konusunda da hepimizi yönlendirmekte, ‘ ne-nasıl olmalı’ konusunda telkinler

vererek özentiler yaratmakta ve teknikler öğütlemektedir (Mills, 1974, s. 440-441). Kitle iletişim araçları görsel imgeleri oldukça başarılı kullanabilmektedir. Dolayısıyla kitle iletişim araçları bireyin görsel kültürünü biçimlendirebilmektedir. Bu bağlamda şekillendirdiği görsel kültürlerle bireyleri yönlendirebilmektedir. Hatta aynı görsel kültüre sahip insan yığınları oluşturabilmektedir. Bu yeni toplumsal sistem, yalnızca benzer insanlar yaratmakla kalmadı, benzer düşler de oluşturmaya başladı (Yazıcı, 1997, s. 97). Bizim kendimize ait diye tanımladığımız, kavradığımız yaşam, kitle iletişim araçları ile edindiğimiz imgelerin yaşantılaşmasından başka bir şey değildir (Yazıcı, 1997, s. 119).

Görsel olan her şeyin toplumsal yaşamın kültürel inşasında önemli bir rol oynadığı söylenilebilir. Anlam artık söze gerek duymadan “görsel imgeler” aracılığıyla aktarılmaktadır. İnsanların aynı zamanda görsel düşünen canlılar olarak ifade edilmesi de aynı nedenlere dayandırılmaktadır (Aslan, 2009,s 199). Bu koşullar altında yaşayan günümüz insanı, yaşamı algılama ve anlamlandırmada birçok uyarıcıyla karşı karşıya gelmekte, üretim ve tüketim bağlamında yaşam koşullarını sürekli değiştiren ve devinim kazandıran bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, bireylerin etkisi altında kaldığı bu uyarıcıları doğru algılama ve anlamlandırma ile yaşamında doğru kullanabilme becerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Türkkan, 2008, s. 1). Çünkü bireyin yaşam alanları gazete, dergi, afiş, televizyon, sinema, video, internet gibi araçlarla üretilen imgelerle çevrilidir (Parsa, 2007, s.6). Dolayısıyla bu imgeleri doğru kullanıp anlamlandırabilmek gerekmektedir. Birey görsel kodları okuyabilme becerisine sahip olabilmelidir.

İnternet

Her iletişim etkinliği özünde bir bilgi paylaşımını barındırmaya başlamıştır (İspir, 2013, s.3). Son yıllarda kitle iletişimindeki teknolojik gelişmeler, bilginin aktarılmasında ve paylaşılmasında interneti televizyonun önüne geçirmiş gibidir. İnternet, dünya genelindeki bilgisayar ağlarını ve kurumsal bilgisayar sistemlerini birbirine bağlayan elektronik iletişim ağıdır (Uğur, 2011, s. 33). Hayatımızın giderek daha vazgeçilmez bir parçası haline gelen internet, her biri kendi içerisindeki işleyişini yöneten binlerce özel

ağ ve ağ gruplarının bir araya gelmesinden oluşmuştur. Çok sayıdaki noktayı birbirine bağladığı için çok iyi bir iletişim ve paylaşım ortamı olmuştur (Karaman, 2009, s.371). Bu bağlamda birçok görsel imaj paylaşılabilir. Paylaşılan görsellerle birçok insana ulaşılabilir.

Gelişen teknolojiler artık her geçen gün hayatımızda daha fazla yer tutmaktadır (Uğur, 2011, s. 33). Günümüzde bilgisayarlar aracılığıyla kurulan Dünya Çapındaki Ağ'ın (World Wide Web) ortaya çıkışı sayesinde, enformasyon her yerde aynı anda kullanılabilir duruma gelmiştir. Zamana ve mekana esneklik kazandıran bu araçlarla birlikte, mekan insan bedeninin doğal kısıtlamalarından kurtarılmış, bilgisayar terminalleri ile video monitörlerinin birbirine bağlanması sayesinde, uzak- yakın arasındaki ayırım ortadan kalkmıştır. (Aydoğan, 2010, s. 3-4). Bu durumun bireylerin birbirini etkileyebilmesine olanak sağlayabilmiştir. Günümüzde internet ile uzak mesafelere dahi ulaşılabilir hale gelmiştir. Bu ortamda bireyler ve kurumlar daha etkin ve ölçeği genişlemiş bir iletişim içindedirler (Altunbaş, 2001, s. 369). Bu iletişim ortamı, bilginin bireyler arasında hızlıca yayılmasına olanak sağlamıştır. İnternet sayesinde insanlar eskisine kıyasla çok daha fazla şey öğrenebilmekte, üstelik bilgiye çok daha çabuk ulaşabilmektedir (Aydoğan, 2010, s. 15). Bu bağlamda paylaşılan bilgiler görsellerle zenginleştirilerek daha kalıcı hale getirilebilir.

Etkileşim özelliği sayesinde internet, öğrenmeye katkı getirmekte ve doğrudan derslerde kullanılacak hemen her konu alanına yönelik kaynak ve materyaller sağlamaktadır (Oral, 2005, s. 93). İnternet odaklı eğitimin yaygınlaşması öğretmen ve öğrencinin pozisyonunu değiştirebilir. Özellikle sanal sınıf/dershane anlayışının ortaya çıkması ile öğretmenin öğretim ortamında bilgi aktarıcılık rolü zayıflayarak yerini doğru bilgiye ulaşma ve kullanma gibi rollere bırakacaktır. Bunun bir sonucu olarak öğretmenin eğiticilik rolünün de zayıflaması beklenir (Oral, 2005, s. 94). Dolayısıyla internet odaklı eğitim öğretmen ve öğrencinin konularında birçok değişiklikler getirebilir. Klasik eğitim anlayışındaki tek boyutlu öğrenme modeli, internet odaklı eğitimle çok boyutlu ve etkileşimli eğitim modeli haline gelebilir. Klasik eğitimle internet odaklı eğitim arasındaki farklara değinen İnan' a göre (2000, s. 57);

“Eğitimde bilgi paylaşımı esas olduğundan, klasik anlamda belki en fazla yüzlerce kişiye ulaşabilirken, internet sayesinde milyonlarca kişiye ulaşma imkanı vardır. Yine klasik eğitimde aynı fiziksel mekanda yüz yüze iletişim ile oluşturulan kısıtlı sosyal alt yapı, web tabanlı eğitim sayesinde küresel bazda interaktif (etkileşimli) bir ortam ile sınırsız bir boyut kazanmaktadır.”

İnternet odaklı eğitim, geleneksel eğitime kıyasla daha cazip görülse de bazı sorunlar oluşturabilir. Özellikle ülkemizde internetin bir eğitim aracı olarak kullanılmasının yetersiz olması, mevcut sitelerin sundukları bilgilerin ayrıntılı olmaması ve aynı zamanda hizmet sunumunda ticari amacın ön plana çıkması olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Oral, 2005, s. 100). İnternetin eğitim programımızda kullanılabilmesi için gerekli bazı düzenlemeler yapılabilir. Dolayısıyla yapılacak olan çalışma ve projelerle, internet odaklı eğitim anlayışı eğitim sistemimiz içinde uygulanabilir.

Sonuç olarak, internetin toplumsal hayata getirdiği bu kolaylıklar, başta eğitim olmak üzere, sağlık, savunma, endüstri ve kamu sektörü gibi farklı alanlara çok boyutluluk kazandırmıştır. İnternetin bu hızlı gelişimi önümüzdeki yıllarda daha da çok alanı etkileyerek, toplumlar için vazgeçilmez bir yaşam şekli olacaktır (Çoklar, Odabaşı ve Kabakçı, 2007, s. 6). Ayrıca bu durum, sınırsız ölçüde göstergeler ve işitsel nesnelere üreten “görsel kültür”e ait bir olgu olarak ön plana çıkmaktadır (Aslan, 2009, s. v). Dolayısı ile bu sayede, internet kendi görsel kültür çevresini oluşturduğu söylenilebilir. İnternet kendi içinde görsel bir dünya yaratarak kendi kitlelerini kitleleştirebilir. Bireyselliğin cılız ve etkisiz içeriklerde tarif edilmesine zemin hazırlar, kitlesel algı ve alıcı makinelerine dönüştürebilir (Aslan, 2009, s. 10,11). Yani internetin başlı başına görsel bir dünya alanına sahip olduğu söylenilebilir.

Sosyal Medya

Kullanıcıların kendileri ile ilgili kişisel haberleri verebileceği, arkadaş edinebileceği veya arkadaşları ile etkileşimli bir şekilde iletişim kurabileceği, resimlerini, videolarını paylaşabilecekleri, çeşitli etkinlikler düzenleyebilecekleri web sitelerine genel olarak Sosyal Ağ ya da Sosyal Paylaşım Sitesi adı verilmektedir (Eldeniz, 2010, s. 26,27). Özata' da sosyal medyayı şöyle tanımlar; “sosyal medya, ideolojik ve teknolojik tabanı Web 2.0’ a dayanan ve kullanıcılar tarafından yaratılan içeriğin üretime ve paylaşımına olanak veren, internet tabanlı uygulamalar olarak tanımlanmaktadır” (2013, s.77). Web 2.0 ile kullanıcının daha aktif hale geldiği söylenilebilir. Kullanıcıların görsel paylaşabilme olanağı Web 2.0 ile gerçekleşmiştir.

Sosyal ağların hayatımıza girmesinden bu yana geçen kısa süre içinde kullanıcı sayılarını arttırdığı söylenilebilir. Hatta birçok kişi için bu siteler günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olmuş durumdadır. Sabah bilgisayar başına geçtiklerinde ilk kontrol ettikleri, gün içinde arkadaşlarını takip ettikleri ve yaşamlarını paylaştıkları bu siteler yaşamın vazgeçilmez alanları haline gelmeye aday durumdadır (Özata, 2013, s.78).

Sohbet, arkadaşlık, iş dünyası ve bilgiye erişim gibi birçok farklı temaya ilişkin sosyal paylaşım siteleri 2001 ile 2003 yıllarında artığı söylenilebilir. Bu süreçte çok sayıda sosyal ağ sitesi ortaya çıkmış olmasına karşın bunlar içinde Friendster, LinkedIn, Myspace ve Facebook hem iş hem de kültürel anlamda önemli değişikliklere önyak olmaları açısından önemli sitelerdir (Özata, 2013, s.78). Facebook’un en çok kullanılan sosyal paylaşım ağlarından biri olduğu söylenilebilir. Bu bağlamda birçok görsel paylaşımlara olanak sağlayabilen bir sitedir. Kullanıcılar bu sayede karşılıklı olarak kültürlenebilmektedir.

Sosyal ağ siteleri, bloglar, forumlar, wikiler, paylaşım siteleri ve sanal oyun alanları gibi sosyal medya ortamları sayesinde internetin bağlayıcılığı daha da işlevsel hale getirilmiştir (Levi ve Tosun, 2010, s. 115). İnternetin bağlayıcılığı artıran en önemli durum, açık kaynaklı yazılımlara sahip olması ve kullanıcının bu ağlara çabuk ulaşabilmesidir. Wiki, blog, forum ve sosyal ağ sitelerinin altyapıları açık kaynaklı yazılımlara dayanmaktadır (Eldeniz, 2010, s. 30). Bu sosyal ağların açık kaynaklı

yazılımlara sahip olması kullanıcıların birbiriyle etkileşim içinde olmasına olanak sağlayabilmiştir.

Açık kaynaklı yazılım olan Web 1.0, kullanıcıya tek taraflı kullanım olanakları sunabilir. Ziyaretçilerin Web 1.0 siteleri ile etkileşim içinde olmaları mümkün değildir. Ziyaretçiler web üzerinden daha çok okuyucu-izleyici konumundadır. Elbette, ziyaretçilerin bu sitelerde birtakım işlemler yapması da mümkündür ancak, bugün anladığımız anlamda bir etkileşim de söz konusu değildir (Özata, 2013, s.77). Web teknolojisinin gelişmesi kullanıcının konumunu değiştirmiştir. Bu değişime değinen Levi ve Tosun' a göre; (2010, s. 93,94) “Web 1.0’ın durağan ve tek taraflı yapısının ardından Web 2.0’la tüketicilerin içeriğe dahil olmasının ve birbiriyle etkileşim halinde olmalarının önemi doğrultusunda Web 2.0 teknolojisinin sosyal medyada önemli hale gelmesini sağlamıştır.” Dolayısıyla Web 2.0 teknolojisi ile kullanıcının özgürleştiği söylenilebilir.

Web 2.0 kavramı, bu yeni nesil etkileşimli web sitelerini tanımlamak üzere ilk defa Bill O'Reilly tarafından 2004 yılında kullanılmıştır. Günümüzde Web 2.0 içeriğin paylaşıldığı, yayınlandığı ve sosyal ağ oluşumlarının gerçekleştiği web siteleri ifade etmektedir (Özata, 2013, s.77). Web 2.0 teknolojisinin bir getirisi olarak sosyal medya, tek yönlü iletişimden çok yönlü iletişime geçişi sağlamış; insanların etkileşim ve işbirliği içinde bulunarak internet mecrasının yeni içerik yaratıcıları olmalarına olanak vermiştir (Levi ve Tosun, 2010, s. 115). Web 2.0 önceki web teknolojilerinden niteliksel anlamda farklılaşmaktadır. Web 2.0, kullanıcıların okur olmaktan çıkıp okur-yazar oldukları yeni platformun adıdır. Bir başka deyişle web, sadece teknik bilgiye sahip kişilerin değil, sıradan kullanıcıların da içerik yaratmaya başladığı bir ortam haline almıştır (Özata, 2013, s.77). Web 2.0 ve/veya sosyal medya bireylerin atomize var oldukları bir ortam değil, aynı zamanda eğlenmek, bilgilendirmek, deneyim paylaşmak vb. amaçlarla sosyal medyanın amaca uygun çeşitli araçlarını kullanarak toplumsallaşma deneyimi yaşadıkları yeni bir alandır (Bayraktutan, 2013, s.104). Web 2.0’ ın getirdiği bu yenilikler ile “...hem kullanıcı sayısı artmış hem de kullanıcıların içerikleri, yani mesajları oluşturduğu ve paylaştığı büyük bir güce dönüşmüştür” (Kuşay, 2010, s. 71). Kullanıcı paylaşımlarında özgür şekilde hareket edebilmiştir. Kullanıcı içerik oluşturabilme ve paylaşabilme olanağına sahip olmuştur.

Etkileşimli web 2.0 uygulamaları kullanıcılara başka olanaklarda sağlayabilmektedir. Web 2.0 ile sosyal paylaşım ağları içine iletişim kurabilir. Kullanıcı merkezli ağ konumunda olan Web 2.0, kullanıcıya her uygulamaya katılarak görüşünü bildirebilme olanağı sağlamaktadır. Bu özelliğin uzantısı ise, bloglar, sosyal ağlar ve görsel paylaşım siteleridir. Ayrıca kullanıcının yarattığı içeriğin kendisi ya da başkaları tarafından yeniden düzenlenebilmesi, değiştirilebilmesi mümkündür. Diğer bir deyişle kontrol kullanıcıdadır (Tosun, 2009, s. 389). Tüm bu olanakların ücretsiz ve serbestçe kullanılması, etkileşimli Web 2.0 uygulamalarının yaygın şekilde kullanılabilmesini sağlamıştır.

Sosyal ağlar ortak görüşleri, inançları, beğenileri olan insanları bir araya getiren bir ortam olduğu söylenilebilir. Bu ortam içerisinde bireyleri ilgilendiren birçok paylaşım yapılabilir. Günümüzde birçok sergi, konser, tiyatro ve hatta düğün daveti sosyal medya aracılığı ile yapılabilmektedir. Bu sayede organizasyonlar daha geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Hatta son yıllarda kitlelerin öncelikle sosyal medyada örgütlendiği söylenilebilir. Bu bağlamda 2010 tarihinde Tunus ilk olarak başlayan Arap baharı ve dünyada yaşanan birçok örgütlenme sosyal medya aracılığı ile başlamıştır. Benzer şekilde bireyler, toplumsal bir olaya karşı tepkilerini dile getirmek adına sosyal ağları tercih edebilir. Örneğin; savaş karşıtlığını protesto etmek isteyen kişiler, sosyal paylaşım sayfalarında bununla ilgili paylaşımlarda bulunabilir. Bu bağlamda görsel paylaşarak diğer kullanıcıların da dikkatini çekebilir.

Medya, postmodern çağın tüm gereksinimlerine cevap verebilmek için üretmiş olduğu görsel kültür ürünleri ile kültürün biçimlenmesinde büyük öneme sahiptir (Çitci, 2009, s. 1). Bundan dolayı günümüzün imaj ve görüntü üretimi medya kültürü teorileri göz önüne almadan irdelenemez (Çitci, 2009, s. 26). Sosyal medya üzerinden bombalanan görsel imgeler, insanların görsel kültürünün büyük bir bölümünü oluşturduğu söylenilebilir. Özellikle haberleşmeden, bilgi alışverişine kadar diğer birçok ihtiyacın sosyal medya üzerinden gerçekleştiği dönemde görsel bombardıman altında kalmamanın imkansız olduğu söylenilebilir.

Sonuç olarak, sosyal medya ortamları insanların hareketsiz bir biçimde diğer insanlarla bir araya gelebildikleri ve çeşitli amaçlarla (eğlence, eğitim, toplumsallaşma, eski ve yeni ilişkileri canlı tutma/ canlandırma) sosyal medya ortamlarının

etkileşimsellik özelliğini kullanarak topluluklar oluşturmalarına izin vermiştir (Bayraktutan, 2013, s.109). Bu topluluklar gün içinde farklı görsel imajlarla etkileşim içine girebilir. Bu bağlamda mesajın hangi görsel içerikle, nasıl verildiği de son derece önemli olabilmektedir. Yani doğru bir şekilde etkili görsel paylaşım diğer kullanıcılarında uyarılmasına neden olabilir.

Facebook

Son on yıl içerisinde sosyal ağların oldukça arttığı söylenilebilir. Facebook hızla yayılan ve kullanıcı sayısını her geçen gün arttıran en önemli sosyal paylaşım sitelerinden biri olduğu söylenilebilir. Hem siteye harcanan zaman hem de kullanıcıların sayısı bakımından 500 milyon aktif üyesi ile en geniş sosyal ağ sitesidir (Shih, 2011, s.18). Facebook' un resmi sitesinde yayınlanan güncel verilere göre her gün dünya çapındaki toplam kullanıcıların %50 si aktif olarak bu ortamı kullanmaktadır. Facebook'da geçirilen süre ise, kişi başına ayda toplam 500 milyar dakika olarak hesaplanmaktadır. Yine dünya çapında her ay 25 milyar içerik (bloglar, notlar, resim albümleri, videolar vb.) bu ortamda paylaşılmaktadır (Durmuş vd., 2010, s.66). Bu paylaşımların büyük çoğunluğunun görsel olduğu söylenilebilir. Yani kullanıcıların oldukça fazla görsel paylaşımında bulunmaları diğer kullanıcıların bu görsellere maruz kalmasına neden olabilir. Bu durum kullanıcıların görsel kültür edinimlerinin zenginleşmesine katkı sağlayabilir.

Facebook, Mark Zuckerberg ve yakın birkaç arkadaşı tarafından şubat 2004 yılında kurulmuştur (Durmuş vd., 2010, s.53). 2004 yılında ilk kurulduğunda sadece Harvard' ı kapsamaktadır ve üye olabilmek için kullanıcının bir Harvard.edu e-posta adresine sahip olması gerekmektedir. (Özata, 2013, s.79). Harvard Üniversitesi öğrencilerinin resimlerinin ve kısa bilgilerinin bulunduğu bir rehberi olmamasından kaynaklanan bir ihtiyaçla yaratılan Facebook' a daha ilk çevrimiçi olduğu anda 450 üye kayıt olmuş ve 22.000 resim yüklenmiştir (Durmuş vd., 2010, s.53). Facebook ilk 450 kullanıcısıyla bile site içinde 22.000 resmin dolaşması, bu sosyal paylaşım ağının ne denli görsel pompalandığının göstergesi olabilir.

Facebook'un son beş yıl içerisinde oldukça hızlı bir şekilde büyümüş olduğu söylenilebilir. Facebook' un beş yıl gibi kısa bir sürede kullanıcı sayısının bu kadar hızlı artmasının, tüm dünyaya yayılmasının nedenleri arasında hem geleneksel medyada geniş yer alıyor hem de zaman içinde kullanıcıların taleplerine uygun özellikler geliştirerek uygulama alanını sürekli güncelliyor olması vurgulanabilir (Toprak vd., 2009, s.40). Bu bağlamda diğer sosyal ağların kendini güncellemede geri kaldığı söylenilebilir.

30 Haziran 2013 itibariyle Facebook mobil ürünleri kullanılan 819 milyon aylık aktif kullanıcı bulunmaktadır. 2013 yılının haziran ayında ortalama 699 milyon günlük aktif kullanıcı sayısına ulaşmıştır (<http://newsroom.fb.com/Key-Facts>). Kullanıcı sayısının artmasının etkenlerinden biri olarak mobil iletişim uygulamalarının bu ortamda yer verilmesi olduğu söylenilebilir. 100 milyondan fazla kullanıcı mobil iletişim uygulamalarını bu platformda kullanmaktadır. 200'den fazla mobil operatör 60 ülkede Facebook mobil uygulamalarını kullanıcıların kullanması için kampanyalar yapmaktadır (Durmuş vd., 2010, s.66). Bu durum gün geçtikçe artmakta ve mobil kullanıcı sayısı ile birlikte genel kullanıcı sayısı gün geçtikçe yükselmektedir. Dolayısıyla artan kullanıcı sayısı ile birlikte görsel ve veri paylaşımının da arttığı söylenilebilir. Her ay Facebook' a 2.5 milyar fotoğraf yükleniyor (Yazıcıoğlu, 2010, s.22). Facebook kullanıcılarının görsel paylaşımları ile site her geçen gün zenginleşmektedir. Bu bağlamda her ay milyarlarca fotoğraf içindeki birey, görsel olarak kültürlenmektedir.

Facebook profiline sahip olan kullanıcılar farklı olanaklara dâhil olabilir. Örneğin; kullanıcı gruplara, etkinliklere, oyunlara vs. aktif olarak katılabilir. Kullanıcı her türlü video, fotoğraf, müzik, haber gibi eklentilere yorum yapabilir ve kendi profilinde tekrar paylaşabilir. Bu bağlamda Facebook üzerinden kullanıcıların yapmış olduğu paylaşımlar diğer kullanıcıların görsel kültür edinimine katkıda bulunabilir. Kullanıcı hangi görselleri görüp görmeyeceğine karar verememektedir. Dolayısıyla oldukça fazla arkadaş kitlesine sahip kullanıcı farklı görsellere maruz kalabilir.

Facebook' un sunduğu olanaklardan biriside grup kurmaktır. Facebook sayfalarında tartışma, haber, çeşitli organizasyonlar, kurumsal ya da markalar ve sivil toplum grupları gibi çok çeşitli gruplar bulunmaktadır. Grupların bir kısmı herkese açık,

bir kısmı ise bir yönetici tarafından yönetilen ve izin alarak girilen özel gruplardan oluşmaktadır (Durmuş vd., 2010, s.62). Gruplar içerisinde belirli bir konu ile ilgili tartışmalar ve paylaşımlar yapılabilir. Kullanıcılar dahil oldukları gruplarda görsel paylaşımlarında bulunabilmektedir. Kullanıcının paylaştığı paylaşımlar başka kullanıcılar tarafından da paylaşılabilir.

Facebook ortamında oluşturulan bu gruplar zaman zaman çeşitli konularda kampanyalar düzenlenmekte ya da çevrim dışı yürütülen bir kampanya için ayrı grup sayfası oluşturmaktadırlar. Üyeler kampanyaya destek vermeleri için davet edilmekte, grubun duvarlarına kampanyayla ilgili bilgi ve gelişmeler sıklıkla güncellenmektedir (Toprak vd., 2009, s.29). Bu tip gruplar, kampanya için olduğu gibi bilgilendirme amaçlı olarak bireyler arasında da kullanılabilir.

Eğitim ve İnternet

İnternet hepimizin ihtiyacını duyduğu en önemli teknolojik gelişmelerden biridir. Günümüzde her yerde her an internetten yararlanılabilmektedir (İşman ve Gürgün, 2008, s. 178). İnternet, kişilerin dünya üzerinde birbiriyle çok geniş amaç ve içerikte bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlayan ve sürekli olarak büyüyüp gelişen bir iletişim yapısıdır (Oğuz, 2010, s.26). Eğitimden ticarete, sosyal paylaşımdan eğlence sektörüne kadar her alanda hizmet verebilen internet servisleri bu denli hayatımızın her alanında bulunurken onlardan etkilenmemek veya faydalanmamak şüphesiz düşünülememektedir. (Aktı, 2011, s. 32). Bu durumda, mevcut bilgilerin eksilmesini beklemeden hızlı ve etkili bir şekilde geniş kitleler tarafından kullanılmasını sağlayacak araçlara ihtiyaç vardır. Bu bakımdan bakıldığında internet üretilen bilginin zamanında ve etkili kullanımını yaygınlaştırmakta önemli bir araç olarak kullanılabilir (Oral, 2005, s. 90,91). Dolayısıyla internet sayesinde bilgi paylaşımının oldukça kolay olduğu söylenilebilir. Dolayısıyla internet aracılığı ile bilgi sınır tanımaz şekilde yayılabilir.

Günümüzde bilgiyi bilinçli kullanan bireylerin yanında bilgi üreten, kendini geliştiren ve gelişimlere ayak uydurabilen bireylerin yetiştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacı gerçekleştirmek üzere ülkelerin eğitim sistemlerini yeniden yapılandırılmaktadır. Bu yapılandırma neticesinde eğitim kurumlarından, bilgiye

ulaşabilen, onu kullanıp yeni bilgiler üretebilen, öğrenmeyi öğrenmiş bireyler yetiştirmesi beklenmektedir (Gündüz ve Özdiñç, 2008, s. 1043). Bu bağlamda interneti bilinçli kullanabilen bireyler geliştirilebilir.

Bilginin üretilmesi kadar paylaşılması ve kullanılması da önemlidir. Bu yüzden üretilen bilginin geniş kitleler tarafından paylaşımı ve kullanımı için zaman ve masraftan tasarruf sağlayan bilgi yayma sistemlerine ihtiyaç vardır (Oral, 2005, s. 91). Bu ihtiyaç internet teknolojisiyle hatta sosyal medyayla giderilebilir. Gelişen teknoloji sonucu bilginin üretimi ve paylaşımı hızlanmış ve bireylerin eğitimleri ve ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için bu teknolojileri kullanmaları gereği ortaya çıkmıştır (Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, s. 4). Bu nedenle bilgisayar ve türevi teknolojiler eğitimin önemli konusu olmuştur. Bunun beraberinde internet eğitimsel amaçları için kullanılmakta ve internetin çağdaş eğitim uygulamalarında kullanılması hızla yaygınlaşmaktadır (Gündüz ve Özdiñç, 2008, s. 1043). Son zamanlarda ise internetin eğitimde, öğrenciler tarafından daha etkili kullanılması yönündeki çalışmalar yapılmaktadır (Gündüz ve Özdiñç, 2008, s. 1043).

İnternet teknolojisi, iletişim alanında sağladığı geniş olanaklar ile toplum hayatının hemen her noktasına girmektedir. İnternet, iletişim ve paylaşımın yanı sıra öğretimin sunulduğu, yayımlandığı bir ortamdır (Karaman, 2009, s. 426). Teknoloji destekli modern öğrenme-öğretme ortamlarının ve etkili bir eğitimin vazgeçilmezlerinden biri internettir. İnternete ulaşabilmenin oldukça kolay olduğu söylenilebilir. İnternet artık bir ihtiyaç haline gelmiş, hayatımızın bir parçası olmaya başlamış ve eğitimde de çok fazla kullanılır duruma gelmiştir (İşman ve Gürgün, 2008, s. 179). Son yıllarda internet destekli sınıfların oluşması da bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu bağlamda öğrenciler internet destekli sınıflara daha fazla talepte bulunabilir.

Etkileşimlilik özelliğinin de yardımı ile yaratılan sanal gerçeklik ve bunun eğitime yansması anlamındaki “sanal eğitim” uygulamaları, eğitim sektöründe yeni bir çağ açma potansiyeline sahip gibi görünüyor (Karasar, 1999, s. 166). Eğitim alanında bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte düşüncelerin, fikirlerin ve bilgilerin aktarılması çok farklı biçimlerde gerçekleştirilmektedir. Bilgisayar ve internet teknolojileri zaman içerisinde bilgi ve iletişim teknolojileri

anlamına gelen ICT teknolojilerine dönüşmüştür (Kuzu, Uysal ve Kılıçer, 2008, s. 43). Başlangıçta metin tabanlı olan eğitim ortamları teknolojiye yaşanan değişimle birlikte etkileşimli metin, etkileşimli ortam, çoklu ortam ve buradan da sanal gerçekliğe doğru değişim göstermektedir. Bu değişimle birlikte artık eğitim ve öğretimi destekleyecek ve kolaylaştıracak teknolojiler yaygın olarak kullanılmaktadır (Kuzu, Uysal ve Kılıçer, 2008, s. 44). Dolayısıyla bu değişim sanal eğitim anlayışı fikrini ortaya çıkarmıştır.

Sanal eğitim, kısaca, elektronik ortamda gerçekleştirilen eğitimidir. Teknolojiyi kullanım şekli esas alınarak, bu tür eğitime “İnternete Dayalı Eğitim” ya da “Online Eğitim” de denilmektedir (Karasar, 1999, s. 150). Online eğitime sanal eğitimde denilebilir. Sanal eğitim (internet temelli eğitim) tek başına kullanılabileceği gibi gerek geleneksel eğitimin gerekse uzaktan eğitimin bir parçası olarak da kullanılabilir (Oral, 2005, s. 101). Ülkemizde son yıllarda sanal eğitim uzaktan eğitimin bir parçası haline gelmiş gibidir. Bu sayede farklı uzaklıklardaki insanlar aynı sanal sınıf içinde ders işleyebilmiştir.

İnsanlar (bireyler) internet sayesinde mevcut bilgiler üzerine kritik düşünme uygulamaları yapabileceği gibi kendi fikir ve düşüncelerini başka topluluklarla paylaşım tartışabilmektedir. (Karaman, 2009, s.409). Dolayısıyla internet sayesinde tartışılan ve paylaşılan fikirler daha kalıcı olabilmektedir. Bu nedenle internet uygulamalarının öğretim ortamlarına yönelik üstünlüklerini ve internet’ in öğretim ortamlarına nasıl destekleyebileceğini belirlemek son derece önemlidir (Karaman, 2009, s.415). Bu bağlamda internetin eğitim sisteminde nasıl desteklenebileceği konusunda fikirler paylaşılabilir. Bu doğrultuda eğitim programları geliştirilebilir.

Günümüz eğitim sisteminden beklenen, sadece belirli bilgi ve becerilerin öğrencilere kazandırılması değildir. Daha önemlisi bireyin bunlardan değişik sentezlerle farklı fikirler, ürünler ortaya çıkarabilme yeteneğinin geliştirilmesi ve kazandığı bu davranışları gerektiği zaman ve yerde uygulayabilmesidir (Yılmaz, 2011, s. 13). Dolayısıyla öğrenci sadece bilgi ve beceri kazanmamalı aynı zamanda bu bilgi ve becerileri sentezleyebilme yeteneğine sahip olabilmelidir.

Heather Rogers Haverback Towson üniversitesinde, “324 Okuma Yöntemleri Grubunun Bayanları” olarak oluşturduğu Facebook grubunu öğretmen adayları ile

okuma dersinde buluşmak için kullanmıştır. Bu grup ödevlerin tartışıldığı, soruların sorulduğu, görüşlerin eleştirildiği, bilgilerin gönderildiği ve görüşlerin desteklendiği bir platform olarak işlev görmüştür. Araştırmacı, öğrencilerin okumasını desteklemek için kitap kulüplerinin kurulmasını, kitap tartışmalarının yapılmasını ve okumaların paylaşılması için sosyal ağların kullanımını önermiştir (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010, s. 3). Bu uygulama sosyal ağın eğitim ve öğretimde uygulanabilirliği açısından örnek olarak gösterilebilir. Facebook'un öğrenme-öğretme sürecine dahil edildiğinde öğrenci-içerik, öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci etkileşimi artacaktır. Bu da öğrencilerin soru sorma, açıklama yapma, eleştirme, örnek verme, tartışma ve problem çözme gibi, çok önemli öğrenme yaşantılarının gelişmesini sağlayacaktır. Öğrenme süreçlerinde aktif olan öğrencilerin birbirlerinin öğrenmesine de yardım etmesi Facebook'un işbirlikli öğrenme öğrenmeyi desteklediğinin kanıtıdır (Kalafat ve Göktaş, 2011, s. 5). Dolayısıyla Facebook öğrencileri etkileşimli hale getirerek işbirlikli öğrenmeyi güdeleyebilir. Facebook' u diğer sosyal ağlardan ayıran en büyük özelliği olan uygulamalar (ör:courses) öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılabilir yada öğrenme-öğretme sürecinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yeni uygulamalar geliştirilebilir (Kalafat ve Göktaş, 2011, s. 5). Bu bağlamda eksikliklerde tekrardan gözden geçirilerek farklı uygulamalar denenebilir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişme ve İnternet'in ortaya çıkışının ardından web tabanlı öğrenme ortamlarının giderek yayılmaya başladığı dikkati çekmektedir. Bu yayılım, web tabanlı öğrenme ortamlarıyla ilgili çeşitli araştırmaları da beraberinde getirmiştir (Kızılkaya ve Usluel, 2008, s. 401). Bu araştırmalara göre birçok düşüncenin ortaya çıktığı söylenilebilir. Araştırmacılara göre, sosyal ağlar iletişim becerilerini geliştirir, katılımı ve sosyal bağlılığı genişletir, akran desteğini güçlendirir ve işbirliğine dayalı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlar. Ayrıca sosyal ağ siteleri, üniversitelerin fazla desteği olmadan kolay ve ucuz bir şekilde kullanılabilen, öğrenciler için eğitim süreçlerine kolaylıkla entegre edilebilmekte ve bu türdeki kullanımlar hızla yaygınlaşmaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010, s. 2). Dolayısıyla öğrenci, sosyal ağlar üzerindeki eğitime kısa sürede entegre olarak bilgi üretimine destek verebilir. İnternet kullanıcılarına zaman ve mekan ile sınırlı olmayan bir iletişim ortamı sağlamaktadır (Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, s. 15). Teknolojinin eğitim ortamlarına girmesi, farklı öğrenci özelliklerine uygun öğretim materyallerinin

tasarlanmasını sağlayarak öğretim ortamlarını zenginleştirmenin yanında öğretim ortamlarına ulaşabilirliği kolaylaştırıp verimli öğrenme ortamlarının oluşmasına olanak vermektedir. Öğretim teknolojilerinden yararlanılarak hazırlanan öğrenme ortamları çeşitli kaynaklar ile öğrenme-öğretme ortamlarını daha çok duyuya hitap eden çevreler haline getirerek, öğrenci motivasyonunu ve başarısını da arttırmaktadır (Kuzu, Uysal ve Kılıçer, 2008, s. 44). Tüm bu durumlar sosyal ağların eğitim uygulamalarında kullanılabilmesine örnek olarak gösterilebilir. Bu bağlamda öğrenciler sosyal ağları eğitim uygulamalarında kullanabilmesi ile birçok olumlu edinim kazanabilir.

Günümüzde internet temelli (sanal) eğitim her seviyede gerçekleştirilebilir olmakla birlikte, sanal eğitim en yaygın ilgi gördüğü alan yüksek öğrenimdir. Yüksek eğitim kurumlarının ağırlıklı büyük merkezlerde olmasından doğan kısıtlılığı sanal eğitim mekan esnekliği sayesinde ortadan kaldırmaktadır (Oral, 2005, s. 93). Bu sayede mesafe olmasına karşın sanal sınıf ortamında eğitim gerçekleşebilir. Bu durum eğitim ve öğretimdeki birçok kavramın değişmesine sebep olabilir. İnternet temelli eğitimin yaygınlaşması ile öğretmen, öğrenci ve eğitim kurumları kavramlarının yeniden gözden geçirilmesi ve rollerin yeniden tanımlanması ihtiyacı da ortaya çıkmaktadır (Oral, 2005, s. 94). Sanal sınıf anlayışı ile öğretmenin ve öğrencinin rolleri de değişime uğrayabilir. Aktif konumda olan öğretmenin rolü zayıflayabilir. Bunun bir sonucu olarak öğretmenin eğiticilik rolünün de zayıflaması beklenir. Öğrenci öğretim ortamının pasif katılımcısı olmaktan çıkacak “öğrenme”sinden birinci derecede sorumlu kişi durumuna gelecektir. Öğrenme olgusu sınıf ortamı ile sınırlı olmaktan çıkarak sınıf dışına da taşmış olacaktır (Oral, 2005, s. 94). Karasar, internet temelli (sanal) eğitimin yaygınlaşması ile değişen öğretmen öğrenci rollerine şöyle değinir (1999, s. 151);

“İnternetin eğitimde kullanılmasıyla birlikte, geleneksel öğrenci ve öğretmen kavramları değişime uğramış; öğrenci ezberleyen değil, “öğrenen”, öğretmen otorite figürü değil “kolaylaştırıcı” sıfatlarını almışlardır. Öğrencinin rolü artık sadece kendine sunulan bilgiyi almak ya da ezberlemek değil, aynı zamanda, bilgiyi arayıp bulmak, araştırmak, günlük hayatta ondan yararlanmaktır. Bu sayede “yaşam boyu öğrenme” kavramının daha anlamlı hale gelmesi ve gerçekleşmesi sağlanmış ve yer kavramı eğitim hizmetlerinden yararlanıp yararlanmamayı belirleyen bir kavram olmaktan çıkmıştır. Bu kavramın yerine “küresellik” ya da “evrensellik” kavramları geçmiştir.”

Dolayısıyla geleneksel eğitimdeki öğrenci, sanal eğitimde sanal öğrenci olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda birçok tanımlama değişebilir.

İnternet üzerinde basit bir grup ya da sanal sınıf oluşturularak internet üzerinden ders işlenebilir. Birçok öğrencinin ve araştırmacının çok daha basit adımları takip ederek bir topluluğu oluşturması, kendi aralarında paylaşımların gerçekleşmesi, iletişim ve dönüt açısından oldukça kolaylıklar sağlamaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010, s. 2). Fakat kolaylıklarının yanı sıra bazı donanımlara sahip olmak gerekebilir. Sanal öğrenci, bağımsızlığını ve aktif olmasını sürdürebilmek için yeni birtakım olanaklara ve becerilere sahip olmak zorundadır. Her şeyden önce, öğrenci, internet’ e erişim imkanına ve yatkınlığına sahip olmalı ve sistemde kendisine sunulan olanakların bilincinde olmalıdır. Teknolojinin eğitsel amaçla verimli olarak kullanılabilmesi, kişide teknik bilgi ve deneyim gerektirir (Karasar, 1999, s. 157). Bu teknik bilgi ve deneyime ulaşmış öğrenci, sanal eğitimden olumlu şekilde yararlanabilir. Teknik bilgi ve beceriye sahip olmayan öğrenci, bazı aksaklıklar ve eksiklikler yaşayabilir. Öğrenme için daha çok güdülenmiş; okuma alışkanlığı olan, hızlı okuyan ve okuduğunu kolayca anlayabilen birisi, kuşkusuz, sanal ortamda da daha başarılı olma şansına sahiptir (Karasar, 1999, s. 160). Ayrıca Oral’ a göre (2005, s. 107); “Öğrenci, sınıf ortamının doğurduğu engellere takılmadan internet temelli bireysel öğretim programları ile kendi hızında ilerleme olanağı elde eder.” Bu sayede verimliliği ve üretkenliği artabilir. Bu sayede öğrenci daha başarılı olabilir.

İnternet temelli eğitim öğretmenin işlevinde değişikliğe sebep olabilir. Teknolojinin öğrenci merkezli eğitim ortamını desteklemesine karşılık “otorite figürü” işlevli öğretmen davranışının da mutlaka değişmesi gerekir. Eğitim sisteminin, kendisini daha esnek, açık, etkileşimli ve merkezi olmayan bir yapıya taşıması beklenir (Karasar, 1999, s. 158). Ayrıca, öğretmenler Facebook ortamında web sitelerine ait adresleri ve videoları gönderebilir, google belgeleri ile bağlantı oluşturarak öğrencilerin sunularını, ödevlerini ve diğer ürünleri paylaşılabilir (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010, s. 4). Bu bağlamda öğrenciler bilgilere daha hızlı ulaşabilir. Ayrıca öğrenci ulaştığı bilgileri pratik şekilde tekrar öğretmene gönderebilir.

İnternet geleneksel eğitime bağlı olarak ortaya çıkan mekan ve zaman kavramlarını ortadan kaldırmış, yani öğrenmeyi zaman ve mekana bağlı olmaktan çıkarmıştır (Oral, 2005, s. 97). Yer ve zaman kısıtlaması olmadan öğrenim fırsatı sunan sanal eğitim uygulamalarında, öğrenmeyi kolaylaştıran yardımcı faktörler de vardır. Örneğin, okula gidip gelmek için seyahat etmek ya da evden uzakta yaşamak zorunda kalmayan öğrenci, öğrenme için daha fazla zaman kullanabilmektedir. Aynı şekilde, ders saatlerinin öğrencinin programına uymaması artık söz konusu olamaz. Aynı dersi birkaç değişik öğretim elemanından da takip ederek değişik bakış açılarından bakabilirler (Karasar, 1999, s. 158). Bu sayede öğrenci bu sayede konuya farklı açılardan bakma fırsatı yakalayabilir.

İnternetin uzaktan eğitim amacıyla kullanılmasının yanında sınıf öğrenimini destekleme, araştırma, hizmet içi eğitim amacıyla kullanımı da yaygınlaştırmaktadır. Ancak eğitim sistemimizde internetten üst düzeyde yararlanılması mevcut durumu ile yetersizdir. Çoğu ticari amaçlı olan internet siteleri bütünlükten ve denetimden uzaktır. Durum böyle olunca internet üzerinden eğitim amaçlı olarak sunulan bilgilerin güvenilirliği tartışma konusu olmaktadır (Oral, 2005, s. 115). Sosyal paylaşım ağı üzerinden yapılabilecek sanal sınıf uygulamalarında da bu tip sıkıntılar yaşanabilir.

Sanal eğitim, çok kullanıcı ortamlar biçiminde işlemektedir. Bu format, eğitim iletişimi için alışılmadık bir ortamdır ve özellikle belli yaşın üzerindeki öğrenciler için çok karmaşık gelmektedir. Fakat sistem geliştikçe ve bilgisayarlarla büyüyen çocukların sayısı arttıkça, bu karmaşıklığın da hızla azalacağı umulmaktadır (Karasar, 1999, s. 157). Yani öğrencilere bu karmaşıklığı azaltacak şekilde eğitim öğretim programları hazırlanabilir. Bu sayede öğrenci, sanal eğitim uygulamalarına kolaylıkla adapte olabilir.

Sosyal ağların birçok özelliği ve olanaklarının olması öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010, s. 5). Özetlemek gerekirse, internet temelli eğitim öğrencilerin işbirlikli öğrenmesine yardımcı olarak,

tartışma ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilir. İnternet temelli eğitim ile bilgi daha fazla yayılabilir ve kolaylıkla geri dönüt verilebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı sosyal paylaşım ağlarından biri olan Facebook ile gerçekleştirilen görsel kültür çalışmalarının ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin röprodüksiyon çalışmalarına yansımalarını belirlemektir. Sosyal ağlarının içinde görsel bombardıman altında kalan çocuk, bu görselleri kendi resminde bilinçli ya da bilinçsiz olarak kullanabilmektedir. Facebook bu görsel çeşitliliği sağlayan sosyal medya araçlarından biri olduğu bilinmektedir. Bu görsel çeşitlilik görsel sanatlar eğitimi dersinde gerçekleştirilen uygulamalı çalışmalara olumlu bir biçimde yansiyabilir. Araştırma bu genel amaca dayalı olarak şu sorulara yanıt aramaya çalışacaktır.

- 1- Facebook aracılığı ile gerçekleştirilen görsel kültür etkinliklerinin, görsel sanat kültürüne katkılarına ilişkin ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin görüşleri nelerdir?
- 2- Alan uzmanlarının gerçekleştirilen görsel kültür çalışmasına ilişkin görüşleri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma, Eskişehir Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Avukat Mail Büyükerman Ortaokulunda, 2013-2014 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde, bir ders saati olan görsel sanatlar dersi süresi içerisinde üç hafta uygulanmıştır. Araştırmada okulun ortaokul 3. sınıflarından bir şubesi seçilmiştir. Araştırma 3 aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın ilk aşamasında 18 erkek, 12 kız olmak üzere 30 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın ikinci aşaması 20 öğrenci ile gerçekleştirilirken, üçüncü aşaması ise 6 kız, 5 erkek olmak üzere toplam 11 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırma bulguları nitel araştırma yöntemine dayalı tematik analiz yoluyla elde edilmiştir. Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir (Altunışık ve diğ., 2010, s. 302). Tematik analizde araştırmacı, topladığı verilerin içindeki tema ve örüntüleri aramak için çeşitli analitik tekniklere odaklanmaktadır (Gibbs 2007' den akt. Tüzel, 2013, s. 140). Verilerin okuyucunun anlayabileceği bir dille tanımlanması, açıklanması ve sunulması önemlidir. Bu aşamada araştırmacı kendi görüş ve yorumlarına yer vermez ve toplanan bilgileri işlenmiş bir biçimde okuyucuya sunar (Yıldırım ve Şimsek, 2008, s. 237,238)

Katılımcılar

Araştırma Eskişehir il merkezinde bulunan Avukat Mail Büyükerman Ortaokulu 3. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmada ortaokulun seçilmesinin nedeni, sosyal medyanın etkisi altında kalan yaş grubu olmasıdır. Ayrıca 11-12 yaş grubunun yasal olarak Facebook kullanımına açık olmasıdır. Bu nedenle ortaokul 3. sınıf 11-12 yaş grubu seçilmiştir.

Bu araştırma katılımcıların seçilmesinde kullanılan ölçüt, araştırmaya katılan öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılmayı kabul etmesi ve öğretim programında zorunlu dersler arasında yer alan 'Görsel Sanatlar' dersini alıyor olmalarıdır. Bu ölçütler bağlamında araştırma katılımcıları, 2013-2014 öğretim yılı güz döneminde Eskişehir Mail Büyükerman ortaokulu 3. sınıfta öğrenim görmekte olan ve "Görsel Sanatlar" zorunlu dersini alan 5 erkek, 6 kız olmak üzere 11 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma katılımcılarının gerçek isimleri kültürel nitelikleri, cinsiyetleri ve baş harfleri göz önünde bulundurularak kodlanmış ve kodlanmış isimler ile doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın konusu ve araştırmanın kavramsal çerçevesi ile ilgili literatürde var olan bilgilerin ifade edilmesi amaçlı kaynak taranması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama aşaması öncesinde öğrencilere öncelikle süreçten bahsedilmiştir. Süreç üç aşamalı olarak planlanmıştır. Birinci aşamada öğrencilerin görsel kültür paylaşım ve etkileşimlerinin gerçekleştirilmesi amaçlı bir sosyal paylaşım sitesi üzerinden açılan gruba dahil olmaları istenmiş; ikinci aşamada öğrencilerle bu paylaşım sitesi üzerinde gerçekleştirilen etkinliklere dayalı olarak sanatsal üretim süreci gerçekleştirilmiş; üçüncü aşamada ise öğrencilerin etkinliğin bütününe ilişkin yazılı görüşleri alınmıştır. İlk hafta içerisinde Facebook’ da kapalı grup oluşturulmuştur. 26 Eylül 2013 tarihinde araştırmacı uygulama yapacağı sınıfın görsel sanatlar dersine girerek, uygulama için açılmış olan grup hakkında öğrencilere bilgi vermiş, paylaşımların sadece Picasso teması ile sınırlandırıldığı belirtmiştir. Uygulamaya ilk olarak 18 erkek, 12 kız olmak üzere 30 öğrenci ile başlanılmıştır. Bir hafta süresince öğrencilerin gruba katılmaları beklenmiştir. 30 Eylül - 6 Ekim 2013 tarihleri arasındaki bir haftalık süreç boyunca öğrencilerin Picasso ile ilgili paylaşımlarda bulunmaları beklenmiştir. Picasso’ nun yaptığı resim çalışmaları, hayatı ve sanatı hakkında pasajlar grup içerisinde paylaşılmıştır. Bu süreç içerisinde paylaşımlar araştırmacının kontrolünde takip edilmiştir. Araştırmacı bazı paylaşımların altına yorum yaparak tartışma ortamı yaratmıştır. Uygulamanın bu aşamasında 20 öğrenci aktif olarak paylaşımlara destek vermiştir. İki haftalık süreç sonrasında 10 Ekim 2013 tarihinde araştırmacı uygulama yaptığı sınıfa giderek, öğrencilerin Facebook’ daki paylaşımlardan yola çıkarak Picasso resimlerinden birinin röprodüksiyonunu yapmalarını istemiştir. Röprodüksiyon çalışmalarının 1 hafta içerisinde bitirilmesi istenmiştir. Araştırmanın bu kısmına 6 kız, 5 erkek olmak üzere toplam 11 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında öğrencilerin resimlerini yaparken kullandığı teknik pastel boyadır. Facebook üzerinden paylaşımlara dayalı bir öğretim etkinliği gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırmanın amaçları doğrultusunda öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşlerini almak amacı ile yazılı doküman yoluyla görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacı tarafından doküman yolu ile veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formu sorularına ilişkin olarak yapı ve kapsam geçerlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda yazılı görüşmelerin dil uygunluğu için eğitim bilimleri alanından bir öğretim elemanının kapsam geçerliği için de sanat

eğitimi alan uzmanı 1 öğretim üyesinin görüşü alınmış; ayrıca soruların anlaşılrlılığının belirlenmesi için araştırma katılımcıları dıőındaki bir öğrenci ile soruların anlaşılrlılığına ilişkin çalışma gerçekteőirilmiiőtir.

Verilerin Çözömlenmesi ve Yorumlanması

Ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenen temalar ilişkilendirilerek incelenmiş; tematik analiz yoluyla çözömlenmiőtir. Tematik analiz, analiz için tematik bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin analiz edilmesi ve elde edilen bulguların yorumlanması aőamalarından oluşmaktadır (Bedir Erişti ve Tekin Akbulut, 2014, s. 15). Elde edilen veriler yorumlar analiz için oluşturulan çerçeveye dayalı olarak incelenmiş, elde edilen veriler temalarla ilişkilendirilerek düzenlenmiőtir. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım ve şimşek, 2005, s. 224).

Bu bağlamda öncelikli olarak araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal çerçevesi doğrultusunda öğrencilerin yazılı anlatımlarında ifade ettikleri görüşleri ve alan uzmanlarının öğrenci çalışmalarına ilişkin görüşleri betimlenerek sınıflandırılmıő ve çözömlenmiőtir. Buna göre öğrencilerin farkındalık ve görsel kültür edinimlerine bakılmıőtir.

Birinci araştırma sorusuna ilişkin elde edilen veriler tematik analiz için oluşturulan çerçeveye dayalı olarak incelenmiş, bulgular tanımlanmıő ve yorumlanmıő; temalar ve bulgular arasındaki neden sonuç iliőkisi irdelenmiőtir. Araştırmanın kuramsal çerçevesi bağlamında öğrenci görüşleri kodlanarak temalar oluőturulmuő ve öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntı yapılarak yorumlanmıőtir.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin alan uzmanlarının öğrenci çalışmalarına yönelik görüşleri ürünlerle iliőkilendirilmiiő ve alan uzmanlarının görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmıőtir. Bu bağlamda iki alan uzmanının görüşü karşılaőtırılmıőtir.

Kodlayıcılar arası güvenilirliği gerçekleştirmek amacıyla, öğrenciler tarafından görüşme formuna verilen yanıtlar ve alan uzmanlarının görüşleri araştırmacılar ve eğitim bilimleri alanından bir uzman ile incelenerek “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” olan kodlamalar belirlenmiştir. Böylece kodlayıcılar arası güvenilirlik hesaplanarak görüş birliği oluşturmaya çalışılmıştır. (Miles ve Huberman, 1994). Bu bağlamda öğrenci görüşlerine ve öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin güvenilirlik % 100 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmada elde edilmiş olan bulgular çeşitli başlıklar altında temalandırılmış ve elde edilmiş olan bulgular analiz edilmiştir. Bulgular ve yorumlar araştırma sürecinin betimsel analizinin yapılması, oluşturulan temaların araştırmanın alt problemleriyle ilişkilendirilmesi ve ulaşılan bulgular çerçevesinde yorumlar yapılması biçiminde yapılandırılmıştır (Türkkan, 2008, s. 86). Araştırma sonucunda öğrencilerle yapılan yazılı görüşmelere ilişkin bulgular “Farkındalık Oluşturma Teması” ve “Görsel Sanat Kültürü Oluşturma Teması” olmak üzere iki temada toplanmıştır. Röprodüksiyon çalışmaları ise alan uzmanlarının görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Yapılan röprodüksiyon çalışmalarında Picasso’ nun bazı dönem çalışmaları öğrenciler tarafından kopya edilmiştir. Görsel sanatlar eğitimi, sanat eğitiminde uygulanan öğretim yöntemlerinden biri olan kopya yönteminden faydalanmaktadır (Tekin, 2011, s. 35). Wilson’ların 1977 yılında ki kopya kuramı görüşü ile çocukların resim yapmayı kopya yaparken öğrendiklerini, aslında resimlerinin daha önceden görülen grafik kaynaklara dayandığını belirttiler (Tekin, 2011, s. 35). Yani öğrenci kopya yöntemi ile kopya ettiği çalışmanın yapılış şeklini kendi açısından öğrenebilir. Artut’ a (2006, s. 126,127) göre, “kopya, sanat eğitiminde asla bir amaç olarak görülmemelidir. Ancak sanatsal bazı estetik sorunların çözümünde, teknik beceri ve bilgilerin geliştirilmesinde bir araç olarak düşünülebilir. Ayrıca bireyin kendi becerilerinin farkına varmasında ve kendine güven kazanmasında, görsel algının geliştirilmesinde etkili olabilmektedir”. Kırıçoğlu’na (2005, s. 197) göre, kopya kimi kaynaklardan yararlanma anlamı taşıdığı zaman işlevi de değişir. Buradaki anlamda kopyanın, yapan kişide gelişme anlamında bir değişime olarak vermesi saklıdır. Bu tür kopyada kişi bir kez anlatımını etkili kılmak için bir ipucu buldu mu, bunu az

değişikliklerle kendi çizgilerinde kullanabilir. Bu yolla yapılacak kopya yöntemi çalışmaları öğrencinin kendi farklı çizgisini bulabilmesine yol açabilir. Günümüz sanat eğitiminde kopya yöntemi ile ilgili olarak bazı uygulamalar yapılmaktadır. Bu uygulamalara değinen Yılmaz' a göre (2010, s. 222) ;

“Bunlardan ilki, bir şeyin aynısını üretmek anlamındadır. Kopya çalışmaları; karelere bölerek, noktalararak, kopya kağıdıyla aktarma yaparak vb. kompozisyonun biçimsel özellikleri aktarıldıktan sonra aynen renklendirme yapılarak gerçekleştirilir. Yine aynısını üretmek anlamında diğer yöntem bakarak çalışmadır. Yani eser, kopya yapan kişinin sürekli karşısındadır. Bu tür kopyalarda kopya yapan kişinin önceki deneyimlerinin, usdaki bilgilerinin hiçbir etkisi yoktur. Bir başka kişinin kendine uygun başka bir amaç için izlediği yol aynen izlenmiş olacaktır.”

Farkındalık Oluşturma Teması

Öğrenciler ile yapılan yazılı görüşme sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde konu alanına ilişkin daha önce duymadıkları ya da hiç bilmedikleri bir takım sanatsal içerikleri öğrenme olanağı buldukları söylenebilir. Uygulama öncesi sanatsal ve görsel içerik donanımına sahip olmayan öğrenciler, uygulama sonrası bu donanıma sahip oldukları görülmüştür. Sosyal paylaşım ağı üzerindeki paylaşımlar öğrencilerin öğrenme güdüsünü arttırdığı söylenilebilir. Bu bağlamda öğrencilerin Picasso ve sanatına dair farkındalık geliştirdikleri söylenebilir. Farkındalık temasına ilişkin olarak öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Şeyda ... *Facebook' daki paylaşımlar bana fikir verdi...resmimi yaparken Picasso hakkında bilgili oldum...ünlü ressamı öğrendik... şeklinde cevap veren Şeyda'nın, Picasso ve ünlü ressamı hakkında farkındalık geliştirdiği söylenilebilir.*

Mercan ...*Picasso hakkında da yeterli bilgiye ulaştığımı düşünüyorum...*

Bartu ...*grupla yararlı oldu... kendimi geliştirmemi sağladı...*

Hami ... *Picasso' nun birçok resmini yapılan paylaşımlarda inceleyerek Picasso' nun tarzını ve zanaatını öğrenmiş oldum...Picasso' nun nasıl bir tarzının olduğunu gördüm ve resmime de bunları yansıtmaya çalıştım...* yönünde cevap veren Hami, uygulama öncesi Picasso ve resimleri hakkında çok fazla bilgiye sahip olmamasına karşın, uygulama sonrası Picasso ve resimleri ile ilgili farkındalık geliştirdiği söylenilebilir.

Melis ... *Kafamda çizim yolları oluştu...Picasso' yu tanıımıyordum bu etkinlik sayesinde tanıdım. Yeni bir sanatçı tanımış oldum...Bu uygulama ile yeni eserler tanımış olduk. Tabii yeni sanatçılarda... Uygulama öncesi Picasso'yu tanımadığımı belirten Melis, uygulama sayesinde Picasso'yu öğrendiğini söylemiştir. Dolayısıyla öğrencinin sanatçı ile ilgili bilgi donanımına ulaşmış olduğu söylenilebilir.*

Şule ...*Picasso'nun çizdiği eserlerin her bir eserinde geometrik şekiller kullandığını da fark ettim. Resmimi çizerken fikirlerimin gelişmesinde yardımcı oldu. Çünkü eserlerindeki şekillerden yararlandım... Çizim şekilleri ile eserdeki duygunun ne anlatmak istediğini anlamaya çalışarak resmimi tamamlamaya çalıştım... Çünkü Picasso gibi önemli bir ressamın çizimlerini nasıl çizdiğini, hayatını, çizimlerindeki duyguları öğrendik. Önemli bir ressamı artık daha iyi tanımış olduk... Bazı haftalar bu tip uygulama yapılırsa bir ressamla kalmaz diğer önemli ressamlarımızın da aynı duyguları nasıl yansıttığını ve aralarındaki farkları öğrenebiliriz...şeklinde cevap veren Şule, Picasso'nun geometrik şekiller kullandığını fark ederek bu yönde farklılık geliştirmiştir. Bu farkındalık sayesinde resmini geometrik şekilde yapmıştır. Ayrıca Şeyda, Picasso'nun hayatı ve resimleri hakkında da farkındalık geliştirmiştir.*

Nuray ...*Picasso ile ilgili bilgim oldu...Sanatla ilgili yeni bilgiler öğrendik...*

Nurcan ...*Bu tür çalışmalar sayesinde her ressamın çizimlerini, hayatını, yaptığı çalışmaları ve resimlerde belirttiği duygu ya da ifadeyi öğrenebiliriz...Ressamın pembe ve mavi dönem eserlerini, eserlerin amaçlarını öğrendim...Başka ressamların da eserlerini inceleyerek çalışmamızda örnek*

alabiliriz... şeklinde cevap veren Nurcan, uygulama sayesinde Picasso'nun mavi ve pembe dönemine ilişkin bilgi sahibi olduğu söylenilebilir.

Öğrencilerin genel anlamda ortaya koydukları görüşlerden de anlaşıldığı üzere etkinliğin seçilen görsel kültür konusuna ilişkin bir farkındalık oluşturduğu söylenebilir. Uygulama sonucunda öğrenciler Picasso'nun hayatına ve resimlerine ilişkin birçok donanıma sahip olmuşlardır. Bazı öğrenciler Picasso resimlerinin genel kübist anlayışını öğrendiklerini belirterek bu sayede farkındalık edinimi kazandıkları söylenilebilir. Ayrıca öğrenciler Picasso'nun bazı dönemlerine ilişkin de bilgi donanımına sahip olmuşlardır. Dolayısıyla öğrenciler bu sayede Picasso ile ilgili kendi sanat birikimlerini arttırmışlardır.

Görsel Sanat Kültürü Oluşturma Teması

Öğrencilerden doküman yoluyla elde edilen görüşme verilerine göre, öğrencilerin görsel sanat kültürü oluşturdukları söylenebilir. Görsel sanat kültürü oluşturma teması ile ilişkili olarak hem görsel kültür konusunu inceleme hem de bu konuyu kendi bakış açıları ile yorumlayarak anlamaya çalışma eğilimleri göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin konuya ilişkin yapmış olduğu görsel paylaşımlar görsel edinimine katkıda bulunmuştur. Her öğrencinin yaptığı farklı Picasso resimleri paylaşımları öğrencilerin görsel olarak uyarılmasına sebep olmuştur. Öğrenciler bu sayede Picasso ile ilgili kendi görsel kültürlerini oluşturmuşlardır. Bu bağlamda görsel sanat kültürü oluşturma temasına ilişkin olarak görüşler aşağıdaki gibidir:

Mercan ... *Görsellik her zaman daha akılda kalıcı ve etkili oluyor...* şeklinde cevap veren Mercan, görselliğin akılda kalıcı olmasına ve bu sayede kültürlenildiğine değinmiştir.

Bartu ...*birçok eseri inceleyerek sanat kültürümüzü genişlettik...*dolayısıyla Bartu, paylaşımlar sayesinde görsel sanat kültürünü geliştirmiştir.

Hami ...*daha fazla sanatçı ve eseri inceledik...* yönünde cevap veren Hami, sanatçı hakkında oldukça fazla sayıda görsel gördüğünü söylemiştir.

Nuray ...Picasso hakkındaki resimlerle ilgili fikir sahibi olup, resmimi çizdim...

Başka bir öğrenci olan,

Nurcan ...Paylaştığım görseller o zaman da yaşanmış olayları temsil ediyor. Bazı resimlerde savaş var ve yaşanan olaylar resme üzüntü gibi durumlar şeklinde yansımış. Paylaştığım görseller bana fikir verdi çünkü insanlar zamanında yaşadığı iyi ya da kötü olayları resimlerle ifade ediyor, o yüzden resimlerden çıkarılacak sonuçlar eskiye ait olduğu için bana fikir verdi... Grupta paylaşılan resimler ve yazılar bana fikir verdi. Resimlerde anlatılan konu hakkında bilgi edinmemi ve her resmin dönemlerde yaşanmış olan durumları anlattığını ve resimlerde yaşanan olayları çizebileceğim fikrini verdi... Pablo Picasso'nun çizimlerinin içinde yaşadığı olaylar ve dönemler hakkında fikir sahibi oldum ve resimlere olan bakış açım değişti... şeklinde cevap veren Nurcan, paylaşılan görseller sayesinde resimlere bakış açısının değiştiğini ve kendisine fikir verdiğini söylemiştir. Picasso'nun resimlerini daha iyi anladığını ve resimlere dair sonuçlar çıkardığına değinmiştir.

Şüheda ...Paylaşılan görsellerde resmin nasıl yapıldığını anlamaya çalışarak resmime aktardım ve bana fikir verdi...Resimlerden örnekler aldım...Paylaşılan görseller sayesinde görsel olarak kültürlenen Şüheda, resmini kültürlendiği görsellerden yararlanarak yapmıştır.

Okan ...Bir sanatçıyı yakından tanıdık...Grupta birçok resim paylaşıldı...şeklinde cevap veren Okan, Picasso'ya ait birçok görselin paylaşıldığını söylemiştir. Dolayısıyla öğrenciler görseller ile sanatçıyı yakından tanımışlardır.

Nesli ...Gruptaki paylaşımlara bakarak çalışmamı tamamladım... Birçok yeni bilgi öğrenme fırsatım oldu...

Korcan ...Facebook üzerindeki paylaşımlar bana fikir verdi. Picasso'nun nasıl biri olduğunu anladım...Picasso ile ilgili birkaç şey öğrendim...Picasso'yu tanıdık ve onun eserlerini gördük... şeklinde ifade etmişlerdir.

Ayrıca öğrencilerin yapılan yazılı görüşmeler sonucunda uygulamanın eğlenceli tarafına dikkat çektikleri görülmüştür. Buna ilişkin olarak,

Şeyda ... *hem eğlendim hem öğrendim...* yönünde cevap veren Şeyda, uygulamanın hem eğlenceli hem de öğretici olduğuna değinmiştir. Dolayısıyla uygulamanın verimli geçtiği söylenilebilir.

Mercan ... *dersi daha eğlenceli bir hale getirdi...*

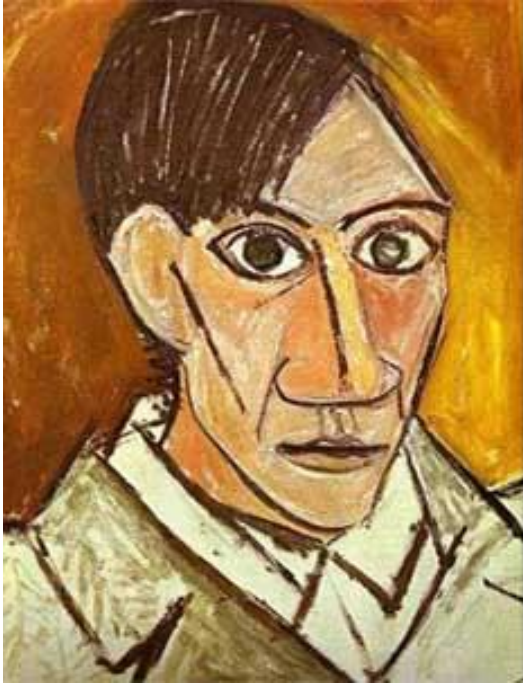
Nesli ...*hem yararlı hem de eğlenceli bir uygulama...* şeklinde ifade etmişlerdir. Uygulama öğrenciler tarafından eğlenceli bulunmuştur. Ayrıca dersin keyifli şekilde işlenmiş olduğu söylenilebilir.

Öğrencilerin genel anlamda ortaya koydukları görüşlerden de anlaşıldığı üzere, etkinlik öğrencilerin görsel olarak kültürlenmesini sağlamıştır. Öğrenciler paylaşımlar ile Picasso'ya dair görsel sanat kültürü oluşturdukları söylenilebilir. Bu sayede öğrenciler Picasso resimlerini daha iyi anlayıp, görsel birikim sağlamışlardır. Görsel sanat kültürünü oluşturan öğrenciler, bu edinim ile resimlerini yapmışlardır. Dolayısıyla öğrenciler görsel edinimleri sayesinde kendi resimlerine daha farklı yaklaştıkları söylenilebilir. Ayrıca bazı öğrenciler etkinliğin sosyal paylaşım ağı içerisinde gerçekleşmesinden dolayı uygulamayı eğlenceli bulmuşlardır. Uygulamanın keyifli olmasının yanında öğretici olduğuna da değinmişleridir. Bu durum öğrencilerin uygulamaya istekli şekilde katılmalarına neden olmuş olabilir.

Öğrencilerin Röprodüksiyon Çalışmalarının Değerlendirilmesi ve Alan Uzmanlarının Görüşleri

30 Eylül - 6 Ekim 2013 tarihleri arasında bir haftalık süreç boyunca öğrencilerin Picasso ile ilgili grupta paylaşılan resimlerden birini seçip röprodüksiyonunu yapmaları istenmiştir. Bu etkinliğin amacı öğrencilerin sanat eserlerini daha ayrıntılı bir biçimde incelemelerini ve farkındalıklarını bu incelemeler bağlamında oluşturmalarını sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda Picasso'nun farklı dönem eserleri öğrenciler tarafından tekrar edilmiştir. Bu bölümde; araştırmacı, öğrencilerin gerçekleştirdikleri röprodüksiyonlar ile Picasso resimlerini karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Ayrıca

öğrencilerin röprodüksiyon çalışmalarına ilişkin iki alan uzmanın görüşü alınmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri A.U.1 ve A.U.2 şeklinde kodlanmıştır. Alan uzmanları röprodüksiyon çalışmalarını değerlendirirken, öğrencilerin görsel kültür ve farkındalık edinimlerine bakmışlardır.

(Resim-1) Picasso'nun Otoportre Eseri

(Resim-2) Şeyda'nın Çalışması

Şeyda, (Resim-2) Picasso'nun otoportre resminin röprodüksiyonu yapmıştır. Orijinal Picasso resminin (Resim-1) genel kompozisyon yapısını taklit ederek resmini oluşturmuştur. Şeyda, fonda Picasso'nun kullandığı renge yakın renk kullanımını tercih ederken, figürü ise kendi renk anlayışına göre boyamıştır. Şeyda'nın boyayı sürüş şekli ise, orijinal resme yakın olduğu söylenilebilir. Özellikle portredeki saçları yaparken tıpkı orijinal resimdeki gibi aynı yöne doğru boyamıştır. Ayrıca ceket ve gömlekte orijinal resimdeki gibi boyamıştır.

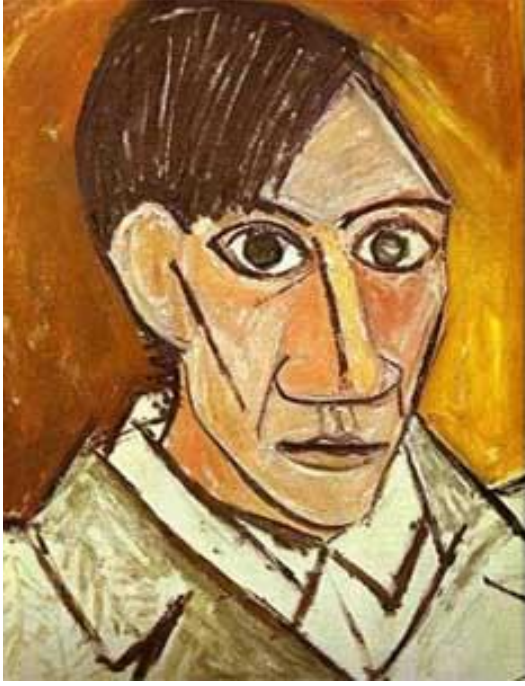
Orijinal Picasso otoportresinde figürle fonu ayıran ve resmin hacmini veren konturlar, Şeyda'nın resminde de kullanılmıştır. Resimdeki tüm alanlar Picasso resmindeki gibi kontürlerle bölünmüştür. Şeyda, kimi alanları seyrek, kimi alanları ise sık bölerek nesnelere geometrik şekilde biçimlendirmiştir.

Öğrenci röprodüksiyon çalışmalarına ilişkin iki alan uzmanından görüş alınmıştır. Alan uzmanları Picasso'nun eserleri ile yapılan röprodüksiyon çalışmalarını karşılaştırarak değerlendirmişlerdir. Alan uzmanları öğrenci çalışmalarında öğrencilerin farkındalık ve görsel kültür edinimlerine bakmışlardır. Yapılan röprodüksiyon çalışmaları hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda Şeyda'nın çalışmasına ilişkin uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U. 1: Öğrencinin çalışması orijinal çalışmaya benzer karakteristik özellikler göstermekle birlikte öğrencinin kendi yorumu da (tek gözü renkli yapmak) gözlemlenmektedir. Bu durum hem öğrencinin orijinal çalışmaya ilişkin farkındalık geliştirdiğini hem de teknik olarak orijinal çalışmaya yakın bir yaklaşım sergilediğini gösterir.

A.U. 2: Öğrenci renk ve konturların kullanımı açısından röprodüksiyonunu yaptığı çalışmaya benzer tavırda resim yapmıştır. Ceketin rengini yeşile boyayarak kendi yorumunu ortaya koymuştur. Yani öğrenci, resminin bazı yerlerinde orijinal resmi taklit ederken bazı yerlerinde ise kendi yorumunu eklemiştir. Dolayısıyla öğrencinin orijinal Picasso resmine karşı farkındalık geliştirdiği söylenilebilir.

Alan uzmanlarının görüşleri birbirini destekler niteliktedir. Bu bağlamda öğrencinin çalışması röprodüksiyonunu yaptığı çalışmaya yakın anlayışta olduğu söylenilebilir. Öğrenci, çalışmasının bazı yerlerini kendi yorumunda boyamayı tercih etmiştir. Her iki alan uzmanı da öğrencinin orijinal resme yorum getirdiğine değinmiştir. Bu bağlamda öğrencinin röprodüksiyon yaptığı çalışmaya karşı farkındalık geliştirdiği söylenilebilir.

(Resim-3) Picasso'nun Otoportre Eseri

(Resim-4) Mercan'ın Çalışması

Mercan (Resim-4) Picasso'nun otoportre resmini tekrar ele almıştır. Mercan, Picasso'nun otoportre resmindeki gibi portreyi kompozisyonun ortasına yerleştirmiştir. Merkezde yer alan portrenin fonu boyanırken orijinal resimdeki renk kullanımı tercih edilmiştir. Yani fon orijinal resimdeki gibi sıcak değerlerde boyanmıştır. Resmin fonu dışında geriye kalan alanlar ise Mercan'ın tercihine göre boyanmıştır. Mercan, figürün gömlek ve ceketini yeşile, portreyi ise çok açık renkte boyamayı tercih etmiştir. Mercan'ın kendi resmini boyama şekli ise, orijinal Picasso otoportre resminden farklı olduğu söylenilebilir. Resimdeki geometrik alanların içi aynı yöne doğru boyanmıştır. Bu durum, yorumlanan resmin orijinal Picasso resmine göre yüzeysel kalmasına neden olmuştur.

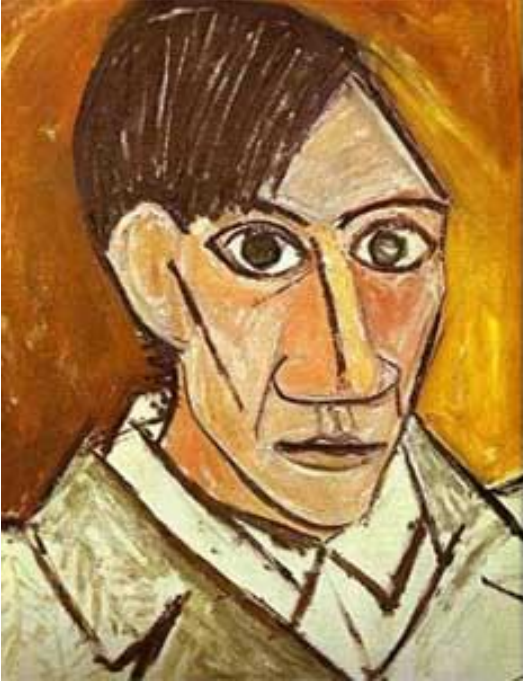
Geometrik formları oluşturan konturlar, resmin sınır çizgileridir. Orijinal Picasso otoportre resminde resmin temel ögesi olan kontur, Mercan'ın resminde de kullanılmıştır. Konturla alanları bölen Mercan, Picasso'nun kübist tavrını resme yansıtmıştır. Mercan, üçgenler, dikdörtgenler ile geometrik şekilde ceketini oluştururken, huni şeklinde burun ve geometrik şekilde portre yaparak kübist anlayışı kendi açısından yorumlamıştır.

Mercan'ın röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U. 1: Öğrenci çalışması orijinal çalışma ile benzerlik göstermektedir. Bu benzerlikler renk, biçimsel özellikler ve teknik olarak sıralanabilir. Bu bağlamda öğrencinin hem teknik hem de görsel kültür teması olarak farkındalık geliştirdiği söylenilebilir.

A.U.2: Öğrenci çalışması biçimsel olarak orijinal resimle benzerlik göstermektedir. Fakat resmin bazı alanlarındaki renk seçimleri öğrencinin kendi yorumunda boyanmıştır. Bu bağlamda orijinal resme ilişkin görsel kültür yansımaları görülmektedir.

Mercan'ın röprodüksiyon çalışmasıyla ilgili alan uzmanlarının görüşleri birbirini destekler niteliktedir. Dolayısıyla her iki alan uzmanı da, öğrencinin bazı yerlerde resmine yorum katmasına bazı yerlerde ise orijinal resmi taklit etmesine değinmiştir. Bu bağlamda öğrenci röprodüksiyonunu yaptığı çalışmaya ilişkin farkındalık geliştirerek görsel kültür yansımalarını resmine aktardığı söylenilebilir.

(Resim-5) Picasso'nun Otoportre Eseri

(Resim-6) Bartu'nun Çalışması

Picasso otoportre resminin röprodüksiyonunu yapan Bartu (Resim-6), orijinal Picasso otoportre resminin (Resim-5) genel kompozisyon yapısını değiştirmiştir. Bartu portreyi kağıdın sağ tarafına yaslamıştır. Orijinal resimde turuncu olan fon, Bartu'nun resminde ceketin rengi olmuştur. Resmin fonu kağıdın rengi olan beyaz olarak kalmıştır. Portre ise, Bartu'nun renk tercihine göre boyanmıştır. Bartu, portrenin gözlerini mavi, saçlarını kahverengi, ceketini turuncu olarak yapmayı tercih etmiştir. Boyayı sürüş şeklide orijinal resimden farklıdır. Bartu geometrik bölünmelerin içini farklı yönlerde boyayarak renklendirmiştir. Bu durum resmin yüzeysel kalmasına neden olmuştur.

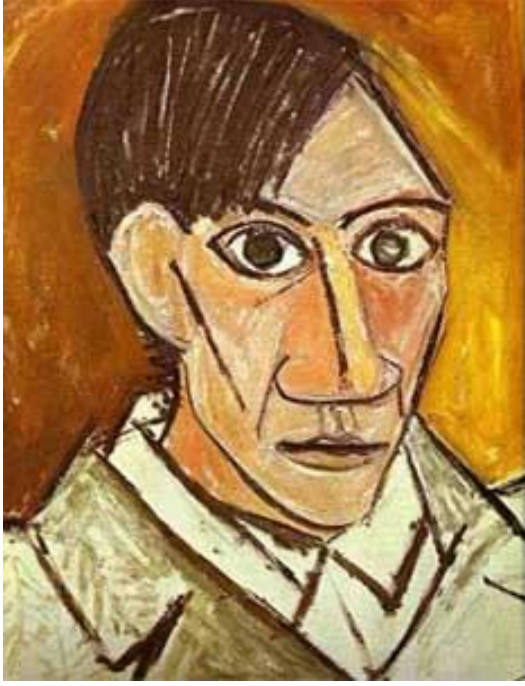
Picasso resminde formu oluşturan konturlar, Bartu'nun resminde resmin bazı kısımlarında yer alır. Ceket, gömlek ve gözün sınır çizgileri oldukça diri ve sert konturlarla sınırlanırken, diğer kısımlarda kontura ihtiyaç duyulmamıştır. Fakat Bartu'nun resminde kübizmin temel anlayışı olan geometrik anlayış resmin bütününde yapıldığı söylenilebilir.

Bartu'nun çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrenci çalışmasında orijinale dayalı yorumlama gözlemlenmektedir. Birebir kopyalama olmamakla birlikte, orijinal çalışmanın teknik nitelikleri görsel kültür yansımaları ve farkındalığı oluşturacak şekilde dikkati çekmektedir.

A.U.2: Öğrencinin çalışması orijinal resimden farklıdır. Renk ve konturların kullanımı öğrenci tarafından yorumlanmıştır. Öğrenci röprodüksiyon yaptığı çalışmaya bakarak zihninde kalanları yansıtmış olabilir. Dolayısıyla görsel kültür edinimine örnek olarak verilebilir.

Bartu'nun çalışması ile ilgili olarak görüşlerini bildiren alan uzmanları, öğrenci çalışmasında orijinal resme dayalı yorumlamaların fazla olduğuna değinmişlerdir. Dolayısıyla alan uzmanlarına göre, öğrenci çalışmasında orijinal resim birebir taklit edilmemiştir. Bu bağlamda öğrenci orijinal esere ilişkin farkındalık geliştirmesine karşın ayrıntılı olmasa da inceleme yaptığını göstermektedir.

(Resim-7) Picasso'nun Otoportre Eseri

(Resim-8) Hami'nin Çalışması

Picasso'nun otoportre resminden yararlanan Hami (Resim-8), portreyi kağıdın alt kısmına dayamıştır. Kağıdın üst kısmında ise her biri farklı renklerle boyanmış Picasso yazısı bulunmaktadır. Orijinal resimde turuncu boyanan fon, Hami'nin resminde yerini kağıdın rengi olan beyaza bırakır. Hami, fon rengi olan turuncuyu burun rengi olarak belirlemiştir. Resmin tamamında kullanılan renk tercihleri de orijinal resimdeki renk kullanımlarından farklıdır. Hami'nin resminde saç ve göz kahverengi, ceket sarı ve yeşil, portrenin ten rengini ise turuncu olarak tercih etmiştir. Tercih edilen renklerin sürüş şeklide orijinal resimden farklıdır. Geometrik alanların içi farklı yönlerde boya sürüşleri ile boyanmıştır.

Orijinal Picasso otoportre resminde (Resim-7) resmin sınırlarını belirleyip resmi geometrik parçalara ayıran konturlar, Hami'nin resminde de kullanılmıştır. Fakat orijinal otoportre resimde köşeli olan konturlar, Hami'nin resminde oval sınır çizgileri olarak kalmıştır.

Hami, resmindeki burunu huni şeklinde yaparak kübist anlayışı tam olarak yansıtmış olduğu söylenilebilir. Ceket ve portrenin genel yapısında da bu kübist tavrı

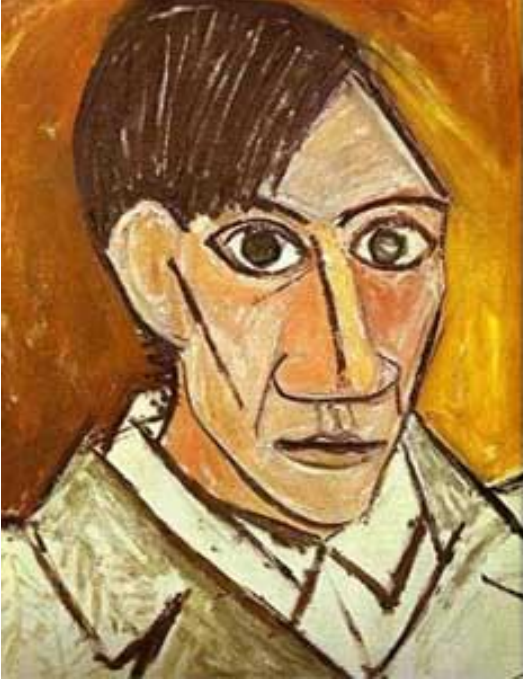
görmek mümkündür. Sonuç olarak, Picasso'nun sanat anlayışı olan kübist yaklaşımın resmin genelinde uygulanmış olduğu söylenilebilir.

Hami'nin röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrencinin kübik tarzı vurgulayan belirgin kontur çizgileri dikkat çekmektedir. Bu durum orijinal çalışma bağlamındaki görsel kültür edinimini vurgulamaktadır. Ayrıca öğrencinin özgün yorumlamaları da görsel kültür ediniminin olumlu yansımalarına örnek teşkil etmektedir.

A.U.2: Öğrenci röprodüksiyon çalışmasının büyük bir kısmını yorumlamıştır. Konturlar çalışmada oldukça fazla yer almaktadır. Öğrenci Picasso'nun görsel etkileşimiyle bağlantı kurarak kübist anlayışından etkilenmiş olabilir.

Hami'nin röprodüksiyon çalışmasıyla ilgili olarak görüşlerini bildiren alan uzmanları, çalışmadaki yorumlamaların görsel kültür edinimine olan olumlu katkısı üzerinde birleşmişlerdir. Öğrenci çalışmasında konturların oldukça fazla yer aldığına değinen alan uzmanları, öğrencinin kübist çalışmalara ilişkin farkındalık kazandığını belirtmektedir.

(Resim-9) Picasso'nun Otoportre Eseri

(Resim-10) Melis'in Çalışması

Picasso'nun otoportre resmini tekrar çalışan Melis (Resim-10), orijinal resmin aksine portreyi kağıda küçük çizmiştir. Resmin fonunu boyamayıp kağıdın rengi olan beyazı bırakmayı tercih eden Melis, resmin bütünündeki renk tercihleri orijinal Picasso resminden farklıdır. Melis, ceketi yeşil, gömleği açık mavi, portrenin saç rengini de siyah olarak boyamıştır. Renk tercihlerini boyama şekli portrenin kübist formuna uygun değildir. Melis' in boyayı sürüş şeklindeki asıl amacı geometrik formların içini doldurmak olduğu söylenilebilir.

Kontur kullanımları açısından orijinal resimle Melis' in resmi karşılaştırıldığında ise, Melis' in konturlardan arınmış bir resim yaptığı söylenilebilir. Picasso' nun yaptığı resimde formun oluşmasına katkı sağlayan konturlar, Melis' in resminde silik şekilde kullanılmıştır. Konturlar sadece portrenin gözlerinde ve gömleğin sınır çizgilerinde kullanılmıştır.

Melis, portre resmini genel olarak geometrik şekilde resmederek Picasso resim anlayışını taklit etmiştir. Portrenin genel geometrik yapısı, burunun huni şekli ve ceketin köşeli şekilde yorumlanması kübist anlayışı yansıtır.

Melis'in röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrenci röprodüksiyon çalışmasında birebir renk ve biçimsel özellikler kullanmasa da orijinal çalışmanın etkilerini hissettiren bir yaklaşım gözlemlenmektedir.

A.U.2: Öğrenci, çalışmasını orijinal resimden farklı anlayışta resmetmiştir. Öğrencinin renk ve biçim kaygısı orijinal resimle örtüşmemektedir. Öğrenci renk tercihlerinde kendi yorumunu kullanmıştır.

Melis'in röprodüksiyon çalışmasıyla ilgili alan uzmanlarının görüşleri birbirini destekler niteliktedir. Alan uzmanlarına göre öğrenci çalışmasındaki renk ve biçim kullanımı orijinal resimle farklılık göstermektedir. Alan uzmanları öğrencinin kendi renk tercihlerini kullanarak resmini yaptığı konusunda uzlaşmışlardır. Dolayısıyla öğrenci röprodüksiyonunu yaptığı çalışmayı birebir kopya etmemesine karşın orijinal resme ilişkin farkındalık kazandığı söylenilebilir.

(Resim-11) Picasso'nun Natürmort Eseri

(Resim-12) Şule'nin Çalışması

Şule, Picasso'nun natürmort resminin (Resim-11) röprodüksiyonunu yapmıştır. Orijinal Picasso resminde yer alan nesnelere, Şule'nin resminde de yer almıştır. Kağıda nesnelere küçük şekilde yerleştiren Şule, resmin genelindeki renk anlayışını ise Picasso resmindeki renk anlayışı ile benzerlik gösterir. Resmin mavi ve sarı dağılımı kompozisyonun genel renk anlayışıdır. Resmin fonu, kitap ve bardak orijinal resimdeki gibi mavi ve tonlarındayken, vazo ile masa ise sarı boyanmıştır. Picasso resmin genelinde maviyi koyu değerde kullanırken, Şule ise daha açık değerde kullanmıştır. Resmin bazı yerlerinde gölgeyi oluşturabilmek için yeşil sürülmüştür. Orijinal resimdeki gibi resmin üst kısımdaki gölge yeşil ile yapılmıştır. Fakat Şule gölgeyi açık yeşil tonlarında yapmıştır.

Resimdeki objelerin çiziliş şekli de orijinal resimdeki gibi kübist anlayıştaadır. Vazo, kitap ve bardak geometrik anlayışta çizilmiştir. Köşeli şekilde resmedilen nesnelere, sert konturlarla desteklenmiştir. Vazonun ağız kısmı ile kitabın dış kenarları konturlarla sınırlandırılmıştır.

Şule'nin röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrenci hem teknik hem renk hem biçimsel özellikler bağlamında orijinal çalışmayı yansıtan bir uygulama yapmıştır. Öğrencinin orijinal çalışmayı detaylı incelediği ve bu bağlamda orijinal eser ve sanatçıya ilişkin farkındalık geliştirdiği söylenilebilir.

A.U.2: Öğrenci genel olarak orijinal resme yakın anlayışta resmini yapmıştır. Öğrencinin renk seçimleri Picasso resmine yakınlık gösterir. Biçim anlamında da orijinale yakın tavır sergilenmiştir. Öğrenci kendi yorumuna başvurmamıştır. Dolayısıyla öğrenci tarafından röprodüksiyonu yapılan çalışmaya karşı farkındalık söz konusudur.

Röprodüksiyon çalışmaları hakkında görüşlerini bildiren alan uzmanlarına göre, Şule'nin resmi başarılı bir röprodüksiyon çalışmasıdır. Alan uzmanları öğrenci çalışmasının biçim ve renk anlamında orijinale yakınlık gösterdiği konusunda birleşirler. Bu bağlamda her iki alan uzmanına göre, öğrenci hem röprodüksiyonunu yaptığı çalışmaya hem de sanatçısına ilişkin farkındalık kazandığı konusunda benzer cümleler kurmuşlardır.

(Resim-13) Picasso'nun Oturan Kadın Eseri

(Resim-14) Nuray'ın Çalışması

Nuray, Picasso'nun "Oturan Kadın" (Resim-13) resminin röprodüksiyonunu yapmıştır. Picasso resmindeki genel renk dağılımını Nuray'ın çalışmasında da (Resim-14) görülmektedir. Nuray, sadece fonu kağıdın renginde bırakır. Genel olarak portreyi beyaz, saçını sarı, koltuğun bazı kısımlarını yeşil ve turuncu, figürün saatini sarı, tırnaklarını pembe olarak boyamayı tercih etmiştir. Şapkada orijinal resimdeki gibi turuncu ve yeşil renklerinde boyanmıştır.

Picasso resminde koltuk üzerinde ve figür üzerinde bulunan tekstürler, Nuray'ın resminde de görülmektedir. Nuray, figürün gövde kısmını karelerle, koltuğun kenarını da noktalarla bölerek Picasso resmindeki gibi tekstürlerini tekrarlamıştır. Tekstür kullanımları açısından bakıldığında öğrenci resminin orijinal resmi taklit ettiği söylenilebilir.

Picasso, portreyi profilden çizerken, gözü ise karşıdan resmetmiştir. Koltuk ve figürün tamamı da dahil olmak üzere figür profilden çizilmiştir. Aynı resmetme biçimini Nuray'ın resminde de görmek mümkündür.

Nuray, soyutlanmış geometrik şekiller kullanarak figürü çizmiştir. Portrede ve figürün tamamında yuvarlak formlar yer alırken, koltuk köşeli formlardan oluşur. Yuvarlak ve köşeli formlar sert konturlarla desteklenmiştir. Koltukta ve figürün gövde kısmında sert konturlara rastlamak mümkündür.

Nuray'ın röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrenci teknik, biçimsel özellik ve orijinle uygunluk bağlamında oldukça başarılı bir röprodüksiyon çalışması yapmıştır. Orijinal eseri iyi incelediği ve bu bağlamda orijinal esere ilişkin farkındalık oluşturduğu söylenilebilir.

A.U.2: Öğrenci, Picasso resmini genel olarak taklit etmiştir. Öğrenci çalışması renk ve biçim anlamında orijinaline yakınlık göstermektedir.

Nuray'ın çalışması hakkında görüşlerini bildiren alan uzmanları, öğrencinin başarılı bir röprodüksiyon çalışması yaptığını söylemişlerdir. Bu bağlamda birebir yansıtma söz konusudur. Alan uzmanları öğrencinin Picasso'nun çalışmasını oldukça başarılı incelediğini dolayısıyla farkındalık kazandığı konusunda benzer cümleler kurmuşlardır.

(Resim-15) Picasso'nun Çiçeklerle
Jacqueline isimli Eseri

(Resim-16) Nurcan'ın Çalışması

Picasso' nun mavi dönem eserlerinden biri olan “Çiçeklerle Jacqueline” (Resim-15) isimli çalışmanın röprodüksiyonunu yapan Nurcan, orijinal resmi genel olarak taklit etmiştir. Nurcan, Picasso resminde olduğu gibi kompozisyonu ikiye bölerek kompozisyonun üst kısmı maviye boyarken, alt kısmı ise turuncuya boyamıştır. Mavi fon üzerinde beyaz renkli çiçek ve yaprakları yer alır. Orijinal resimde fondaki mavi ve yeşiller koyu değerde iken, Nurcan' nın resimde ise açık değerdedir. Nurcan, orijinal resimdeki gibi figürün saçlarını mavi, kıyafetini siyah, sarı ve turuncu olarak yapmayı tercih etmiştir. Figürün ten rengi ise beyaz olarak kalmıştır. Figürün kıyafetindeki tekstürler yer yer sarı renkte boyanırken, bazı alanlarda ise beyaz renkte boyanmıştır.

Orijinal Picasso resminde resmin tamamında sınırları oluşturan konturlar, Nurcan'ın resminde de kullanılmıştır. Nurcan'ın, Picasso kadar fazla ve koyu kontur çizgileri kullandığı söylenemez. Nurcan, konturları özellikle fonda ve figürün saçlarında koyu şekilde kullanmıştır.

Figürün kendi içindeki köşeli yapısı ve kıyafetteki tekstürlerin geometrik çözümlenmesi kübist anlayışı yansıtmaktadır. Fakat Picasso resminde figürün saç yapısındaki geometrik çözümlenme, Nurcan'ın resminde görülmez. Figürün vücut hatları ve eklem yerleri orijinal resimdeki gibi köşeli olarak çizilmiştir. Geometrik formdaki portre profilden çizilmesine karşın, portrenin gözü karşıdan çizilmiştir. Picasso resimlerinin genel anlayışı olan bu resmetme biçimi Nurcan'ın yaptığı resimde de görülür.

Nurcan'ın röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Oldukça başarılı bir röprodüksiyon çalışmasıdır. Öğrenci Picasso'nun orijinal eserini iyi gözlemlediği ve yansıttığı söylenilebilir. Bu noktada eser ile öğrencinin görsel kültür çalışması arasında farkındalık oluştuğu ifade edilebilir.

A.U.2: Öğrenci, Picasso'nun resmini birebir kopya etmiştir. Öğrenci, kompozisyonu Picasso resmindeki gibi bölmüş ve benzer renklerle boyamıştır. Dolayısıyla başarılı bir röprodüksiyon çalışması olduğu söylenilebilir.

Alan uzmanlarına göre Nurcan'ın çalışması başarılı bir röprodüksiyon çalışmasıdır. Her iki alan uzmanı da öğrencinin orijinal eseri iyi incelediği konusunda görüş birliğine varmışlardır. Bu bağlamda öğrenci, Picasso'nun orijinal eserine ilişkin görsel kültür edinimini kazandığı söylenilebilir.

(Resim-17) Picasso'nun Yaşlı
Gitarist isimli Eseri

(Resim-18) Şüheda'nın Çalışması

Picasso'nun mavi dönem çalışmalarından biri olan “Yaşlı Gitarist” (Resim-17) resminin röprodüksiyonunu çalışan Şüheda, resmin genel yapısını tekrar ele alır. Orijinal yaşlı gitarist resminde kompozisyonun tamamını figür ve figürün elindeki gitar yer alırken, Şüheda'nın resminde ise figür, kağıdın merkezine küçük şekilde yerleştirilmiştir. Fonda bırakılan geniş boşluğun dikkat çekici olduğu söylenilebilir. Picasso resmindeki mavi hakimiyeti Şüheda'nın resminde de görülür. Özellikle Şüheda'nın yorumladığı resimde fon üç ayrı değerdeki açık mavi ile boyanmıştır. Resmin zemindeki gri boyamada göz önünde bulundurulduğunda fon dörde bölünür.

Şüheda, resminde gitarın rengini turuncu, figürün kıyafeti mavi, figürün ten rengini de beyaz olarak boyanmıştır. Orijinal yaşlı gitarist resminde koyu değerde olan figür ve gitar, Şüheda'nın resminde ise açık değerdedir. Resmin genelinde renk tercihleri orijinal resmindeki gibidir fakat renk değerlerinde farklılıklar vardır.

Sonuç olarak, yorumlanan yaşlı gitarist resmindeki figürün duruşu ve resmin genel renk anlayışı Picasso'nun mavi dönem resim anlayışını yansıttığı söylenilebilir.

Şüheda'nın röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Teknik ve biçimsel özellikler bağlamında röprodüksiyon etkileri gözlemlenmese de görsel kültür farkındalığı oluşturacak eğilimler gözlemlenmiştir. Öğrencinin resmi detaylı incelediği gözlemlenmektedir. Bu durum görsel sanat kültürü oluşturmaya katkı sağlayabilir.

A.U.2: Öğrenci genel olarak kendi yorumunu ortaya koymuştur. Fakat orijinal resmi andıran renk ve biçim kullanımları göze çarpmaktadır. Bu durum görsel kültür ediniminin olumlu yansımasıdır.

Alan uzmanlarının görüşleri birbirini destekler niteliktedir. Alan uzmanlarına göre, öğrencinin kendi yorumuna başvurmuş olsa da orijinal resme ilişkin ayrıntılarda yer almaktadır. Bu bağlamda öğrenci, Picasso'ya dair görsel sanat kültürü oluşturmuş olabilir. İki alan uzmanı da öğrencinin görsel sanat kültürü oluşturmaya ilişkin benzer görüşler paylaşmışlardır.

(Resim-19) Picasso'nun Çocuk ile Güvercin isimli Eseri

(Resim-20) Okan'ın Çalışması

Okan, Picasso'nun mavi dönem eserlerinden “Çocuk ile Güvercin” (Resim-19) çalışmasının röprodüksiyonunu yapmıştır. Orijinal Picasso resminde figür resmin sağ tarafına yaslanmış şekilde kompozisyonun tamamını doldururken, Okan'ın resminde ise figür kompozisyonun sağında daha küçük şekilde çizilmiştir. Figürün duruşu, güvercini tutuşu ve figürün bu durum karşısındaki yüz ifadesi orijinal Picasso resmindeki gibi olduğu söylenilebilir.

Picasso resminde fon ikiye bölünmüş ve yeşil değerler hakimdir. Okan'ın çalışmasında ise (Resim-20) okur, mavi ve siyah renkleri ile kompozisyon üçe bölünmüştür. Picasso resminde figürün saçları turuncu iken, yorumlanan resimde saç rengi kahverengiye dönüşür. Ayrıca orijinal resimde figürün beline taktığı kuşak yeşil rengin değerlerindeyken, yorumlanan resimde siyah rengini alır. Sol alt köşede yer alan top, Picasso resmindeki gibi siyah, kırmızı, okur renklerinde boyanmıştır. Figürün kıyafet rengi de orijinal resimdeki gibidir. Figürün ten renginde de iki resim arasında benzerlik vardır. Fakat yorumlanan resimde ten renginin koyu olduğu söylenilebilir.

Okan konturlarını daha çok figürde ve topun sınır çizgilerinde kullanmıştır. Fakat orijinal Picasso resmindeki kadar belirgin olduğu söylenemez. Hatta zemin çizgisi olarak yer alan kontur Okan'ın resminde yer almamaktadır.

Sonuç olarak, Okan'ın röprodüksiyon resmi genel kompozisyon yapısı ve renk tercihleri mavi dönemde yapılan Picasso resminin genel özelliklerini yansıttığı söylenilebilir. Okan resminde bazı renk tercihleri ile Picasso resmine farklı bakış açısı getirmiştir.

Okan'ın röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrenci orijinal çalışmaya benzer nitelikte bir çalışma yapmıştır. Bu durum orijinal çalışmayı iyi analiz ettiğini göstermektedir. Bu şekilde bir görsel kültür edinimi oluşturabildiği ve aktarabildiği söylenilebilir.

A.U.2: Öğrenci kendi yorumunu çalışmaya yansıtmış olsa da genel olarak başarılı bir röprodüksiyon çalışmasıdır. Biçim ve renk kullanımı açısından orijinal resmi iyi taklit etmiştir.

Alan uzmanlarına göre Okan başarılı bir röprodüksiyon çalışması yapmıştır. Her iki alan uzmanı da Okan'ın orijinal resmi iyi incelediğini ve taklit ettiğini söylemiştir. Dolayısıyla başarılı bir görsel kültür ediniminin gerçekleştiği söylenilebilir.

(Resim-21) Picasso'nun "Sürahi ve Elmalar" isimli Eseri

(Resim-22) Korcan'ın Çalışması

Korcan, Picasso' nun "Sürahi ve Elmalar" (Resim-21) natüremort resminin röprodüksiyon çalışmasını yapmıştır. Resminde kontur kullanılmamıştır. Korcan, fonu beyaz, masayı mavi, sürahiyi gri, sürahi üstündeki tabağı turkuaz, elmayı kırmızı, portakalı turuncu, muz sarı olarak boyamıştır. Korcan, nesnelere boyarken nesnenin formuna göre boyamayıp, resminin yüzeysel bir resim olmasına neden olmuştur. Bu durum Korcan'ın resminin kübist resimlerdeki gibi derinliği olmayan yüzeysel anlayışta bir resim olmasını sağlamıştır. Ayrıca, resimdeki sürahinin oval, meyvelerin ve tabağın köşeli geometrik yapısı da kübist anlayışı yansıtır.

Korcan'ın röprodüksiyon çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanları A.U. 1 ve A.U. 2 şeklinde kodlanmıştır. Bu bağlamda uzman görüşleri aşağıdaki gibidir:

A.U.1: Öğrenci orijinal çalışmayı kendi yorumunu katarak görselleştirmiştir. Birebir yansıtma söz konusu olmasa da orijinal esere ilişkin fikirler vermektedir.

Bu durum orijinal esere ilişkin farkındalık bağlamında detaylı olmasa da inceleme yaptığının göstergesidir.

A.U.2: Öğrenci kendi çalışmasında tamamıyla yoruma başvurmuştur. Biçim ve renk kullanımı orijinal resimden farklıdır. Fakat orijinal esere ilişkin bazı ipuçlarının yer aldığı söylenilebilir.

Korcan'ın çalışması hakkında görüş bildiren alan uzmanlarına göre, röprodüksiyon çalışması birebir kopya edilmemiştir. Her iki alan uzmanı da öğrencinin orijinal resme ilişkin yorumlamalarına değinmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgulara bağlı olarak yapılan yorumlarla birlikte, araştırmanın sonuçlarına yer verilmiş ve Facebook aracılığı ile gerçekleştirilen görsel kültür çalışmasının 8. Sınıflara uygulanabilirlik açısından bazı önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç

Ortaokul 3. Sınıf görsel sanatlar dersinde uygulanan görsel kültür çalışmasının öğrencilerin sanatsal çalışmalarına etkisinin incelenmesine ilişkin bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara varılmıştır;

- Araştırma sonucunda, öğrenciler Facebook' da Picasso paylaşımlardan etkilenerek röprodüksiyon çalışmalarını başarıyla yapmışlardır. Dolayısıyla, Facebook' da ki paylaşımlar öğrencilerin Picasso ile ilgili görsel kültür edinimlerine katkı sağladığı öğrenci görüşlerine dayalı olarak söylenebilir.

- Öğrencilerle yapılan yazılı görüşmeler sonucunda, hem görsel kültür konusunu inceleme hem de bu konuyu kendi bakış açıları ile yorumlayarak anlamaya çalışma eğilimleri görülmüştür. Dolayısıyla, öğrencilerin görsel kültürünün geliştiği sonucuna varılabilir.

- Öğrencilerle yapılan yazılı görüşmeler sonucunda, öğrencilerin farkındalık ve görsel sanat kültürü edimleri oluşturdukları sonucuna varılabilir. Öğrencilerin görüşlerinden elde edilen bulgular incelendiğinde, konu alanına ilişkin daha önce duymadıkları ya da hiç bilmedikleri bir takım sanatsal içerikleri öğrenme olanağı buldukları söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin görsellere dair farkındalık geliştiği sonucuna varılabilir.

- Araştırmada görsel kültür çalışmalarının öğrencilerin çalışmalarına yansıyor yansımadağı belirlenmeye çalışılmıştır. Bulgulardan hareketle, Picasso resimleri ile öğrenci çalışmaları arasındaki biçim benzerliği, orijinal resimdeki ayrıntılara yer verme becerisi öğrencilerin başarılı röprodüksiyon çalışmaları yaptıkları sonucunu ortaya koymaktadır.

- Öğrenciler konu ile ilgili gerek dikkatini çeken görselleri, gerekse haber ve yazıları grup içerisinde paylaşmışlardır. Uygulama sonucunda, 1 saatlik görsel sanatlar dersinde kısıtlı bir görsel edinim süreci yaşayan ortaokul 3.sınıf öğrencileri, sosyal medya üzerinden yapılan uygulama aracılığı ile araştırmanın konusu ile ilgili görsel kültür kaynağı edinimlerini geliştirme olanağı bulmuşlardır.

- Sosyal paylaşım ağı üzerinden gerçekleştirilen görsel kültür çalışmaları sırasında araştırmacı, uygulama süresince öğrencilerin konu ile ilgili paylaşımlarına olumlu dönütler vermeye özen göstermiştir. Bu sayede grup içerisinde tartışma ortamı sağlamıştır.

- Sosyal paylaşım ağına konuya ilişkin paylaşımlarda bulunulmuştur.. Konu ile ilgili paylaşımlar, öğrencilerin konuya bakış açılarını ve bilgilerini zenginleştirmeleri ile sonuçlandığı söylenilebilir. Dolayısıyla, uygulama süresince öğrencilerin sadece görsellerle değil, aynı zamanda görsel kültürün konusu olan kuramsal edinimlere ilişkin gereksinimleri de gözlemlenmiştir.

- Sosyal paylaşım ağı üzerindeki görsel kültür çalışmalarına öğrencilerin etkin bir biçimde katıldıkları gözlenmiştir. Uygulama esnasında her öğrencinin paylaşımda bulunarak aktif şekilde grupta etkileşim içinde bulunduğu görülmüştür. Öğrenciler konuya ilişkin sosyal ağ üzerindeki tartışmalara katılmışlar ve sanat çalışmalarında da istekli bir biçimde çalışmışlardır.

- Öğrenciler, sosyal paylaşım ağı üzerinden işlenen dersi daha önce işlenen biçiminden farklı bulmuşlardır. Bunun yanı sıra, öğrenciler, sosyal paylaşım ağı

üzerinden işlenen görsel kültür çalışmasını sınıf ortamından daha çok eğlenceli bulmuşlardır.

- Sosyal paylaşım ağının eğitimde kullanılmasıyla birlikte öğrencilerin birbirleriyle olan etkileşimlerinin arttığı, bilginin ve paylaşımların yayıldığı görülmüştür. Dolayısıyla, uygulama sonucunda öğrencilerin öğrenmeye dair isteklerinin arttığı görülmüştür.

Öneriler

Araştırmada tüm veriler ve bulgular göz önüne alındığında ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda uygulamaya ve araştırmaya yönelik önerilerde bulunulmuştur;

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Araştırma, başka gruplar üzerinde çok sayıda deneklerle başka araştırmacılar tarafından tekrarlanabilir. Bu durum konu ile ilgili farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilir.

- Görsel kültürle ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalardan farklı sonuçlara ulaşılmış olması nedeniyle araştırma konusunun farklı uygulama yöntemleri ile tekrarlanabilir.

- Yapılan araştırmada, Picasso ile sınırlandırılan paylaşımlar, başka araştırmalarda farklı ressamlar tercih edilerek uygulanabilir. Farklı konuda sınırlandırılan paylaşımlar farklı sonuçlar ortaya çıkarabilir.

- 3 haftalık süre içerisinde yapılan uygulama daha uzun sürede farklı yaş grupları üzerinde tekrarlanabilir.

- Araştırma başka sosyal paylaşım ağlarında farklı yöntemlerde uygulanabilir. Başka sosyal paylaşım ağlarında farklı sonuçlar verebilir.

Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Yapılan araştırmada, internet üzerinden yapılan sanal sınıf uygulamasının olumlu yanlarının olmasına karşın, bu uygulamanın öğrenci kontrolünü güçleştireceği gibi olumsuz etkiler oluşturacağı araştırma sonucu ve literatür araştırmalarına göre kuvvetle muhtemeldir.
- Görsel kültür ve internet temelli eğitimle ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalar farklı sonuçlar vermiş olması nedeniyle farklı araştırma konularında tekrar araştırılabilir.

KAYNAKÇA:

- Akti, S. (2011). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ
- Alemdar, K., Erdoğan, İ. (2005). *Öteki Kuram*. Ankara: Erk yayınları
- Altunbaş, H. (2001). Yeni medya ve interaktif reklamcılık. *Kurgu dergisi*, (18), 369-384
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: SakaryaYayıncılık
- Arslan, A. (2004). Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri, *İnsan Bilimleri Dergisi*, <http://www.jhumansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/162#.Ug9g0tI2KdJ> adresinden 17 Ağustos 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Artut, K. (2006). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*.(4.bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, H. (2009). *Medya Okuryazarlığının Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi Ekseninde Çözümlemesi*.Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun
- Aydın, M. Ç. (2006). Medya Mercek Altında. N. T. Akbulut, E. E. Balkaş (Ed.). *Esnek kapitalizme uyumlu esnek insanı oluşturma sürecinde medya* (s. 57-74). İstanbul: Beta yayınları
- Aydoğan, F. (2010). İkinci medya çağında internet. F. Aydoğan, A. Akyüz (Ed.). *“İkinci Medya Çağı” nda gözetim ile kamusal alan paradoksunda internet* (s. 3-17). İstanbul: Alfa yayınları
- Barnard, M. (2010). *Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür*. (G. Korkmaz, Çev.). (1.bs.). Ankara: Ütopya yayınevi

- Bayraktutan, G. (2013). Dijital İletişim ve Yeni Medya. M. C. Öztürk (Ed.). *Sosyal medyada etkileşim* (s. 100-119). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim yayınları
- Bedir Erişti, S. D., & Tekin Akbulut, A. S. (2014). *Anadolu Üniversitesi endüstriyel sanatlar yüksekokulu moda tasarımı bölümü öğrencileri örneğinde sanatsal tasarım ürünlerine dayalı kültür algısı*. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education, 2(1), 9-37. [Online]: www.enadonline.com, doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.2s1m
- Berger, J. (2008). *Görme Biçimleri*. (Y. Salman, Çev.). (14.bs.). İstanbul: Metis yayınları
- Çitci, E. (2009). *Görsel kültür elemanı olarak 20. yy'da afişin toplumsal süreçlere etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana
- Çoklar, A. N., Odabaşı, H. F., Kabakçı, I. (2007). *İnternet Çocuk ve Aile*. (2. Bs.). Ankara: Nobel yayın dağıtım
- Durmuş, B., Yurtkoru, S., Ulusu, Y., Kılıç, B. (2010). *Facebook' tayız*. (2.bs.). İstanbul: Beta yayıncılık
- Eldeniz, L. (2010). İkinci medya çağında internet. F. Aydoğan, A. Akyüz (Ed.). *İkinci medya çağında etkileşimin rolü ve web 2.0* (s. 18-35). İstanbul: Alfa yayınları
- Geçer, E. (2007). *Türk televizyonlarında 2000- 2005 yılları arasında yayınlanan popüler kültür programlarının medyaya yansıtış biçimlerinin psiko-sosyal açıdan değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. *XV. Türkiye'de İnternet Konferansı* içinde (s. 1-6). İstanbul: Türkiye

- Gün, F. S., Akyol, Ş. (2005). Medya Eleştirileri. C. Bilgili (Ed.). *Çocuklara yönelik reklamlarda anlamın görüntüsü ve reklam okur yazarlığı* (s. 25-59). İstanbul: Beta yayıncılık
- Gündüz, Ş., Özdiñç, F. (2008). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin İnternet Öz-Yeterlikleri, <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008.html> adresinden 23 Aralık 2013 tarihinde edinilmiştir.
- İşman, A., Gürgün, S. (2008). Özel Okullarda Öğrenim Gören İlköğretim Öğrencilerinin İnternete Yönelik Tutum Ve Düşünceleri, <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008.html> adresinden 23 Aralık 2013 tarihinde edinilmiştir.
- İspir, B. (2013). Dijital İletişim ve Yeni Medya. M. C. Öztürk (Ed.). *Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimi* (s. 2-25). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim yayınları
- Kalafat, Ö., Göktaş, Y. (22-24 Eylül 2011) Sosyal Ağların Yükseköğretimde Kullanımı: Gümüşhane Üniversitesi, Facebook Örneği. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium* içinde (s. 1-6). Elazığ: Türkiye
- Karaboğa, T. (2010). *Medya Toplum ilişkileri*.(1.bs.). Ankara: Karınca yayıncılık
- Karaman, S. (2009). Bilgisayar ağları ve iletişim (1.bs.). A. Kuzu (Ed.). *İnternet* (s. 371-432). Ankara: Nobel yayın dağıtım
- Karasar, Ş. (1999). İnternet Ortamında Eğitim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi Dergisi*, (18), s. 145-169
- Kırıñoğlu, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim*. (3.bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırıñoğlu, O. T. (2009). *Sanat, Kültür, Yaratıcılık*. (1.bs.). Ankara: Pegem Akademi yayınevi
- Kızılkaya, G., Usluel, Y., K. (2008). Web Tabanlı Öğrenme Ortamlarında Etkileşim, <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008.html> adresinden 1 Ocak 2014 tarihinde edinilmiştir

- Kuşay, Y. (2010). İkinci medya çağında internet. F. Aydoğan, A. Akyüz (Ed.). *Sosyal medyanın gücü ve uygulama örnekleri* (s. 61-89). İstanbul: Alfa yayınları
- Kuzu, A., Uysal, Ö., Kılıçer, K. (2008). Eğitsel Amaçlı Sanal Sınıf Uygulamalarının Görsel Öğelerin Kullanımı Ve Çoklu Ortam Tasarım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi, <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008.html> adresinden 23 Aralık 2013 tarihinde edinilmiştir
- Levi, E., Tosun, N. B. (2010). İkinci medya çağında internet. F. Aydoğan, A. Akyüz (Ed.). *Marka topluluğu yaklaşımında sosyal medyanın kullanımı* (s. 93-120). İstanbul: Alfa yayınları
- Leppert, R. (2009). *Sanatta Anlamın Görüntüsü*. (İ. Türkmen, Çev.). (2.bs.) İstanbul: Ayrıntı yayınları
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (Second Edition). California: SAGE Publications
- Mills, C. W. (1974). *İktidar Seçkinleri*. (Ü. Oskay, Çev.). Ankara: Bilgi yayınları
- Nalçaoğlu, H. (2003). Medya ve Toplum ilişkisini anlamak üzerine bir çerçeve. S. Alankuş (Ed.). *Medya ve Toplum* (s. 43- 58). İstanbul: İletişim vakfı yayınları
- Oğuz, H. (2010). *İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması* (1.bs.). Ankara: Adalet Basım yayım dağıtım
- Okur, M. R. (2011). Yeni İletişim Teknolojileri. M. E. Mutlu (Ed.). *Yeni medya ve özellikleri* (s. 15-31). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim yayınları
- Oral, B. (2005). İnternet ve Toplum. A. Tarcan (Ed.). *İnternet ve Eğitim* (s. 90-116).Ankara: Anı yayıncılık
- Özata, F. Z. (2013). Dijital İletişim ve Yeni Medya. M. C. Öztürk (Ed.). *Sosyal medya platformları* (s. 76-98). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim yayınları
- Parsa, A. F. (2007). İmgenin gücü ve görsel kültürün yükselişi. *Fotografya Dergisi*, 19, 1-10.

- Parsa, A., F. (2009). İmgenin Gücü ve Görsel Kültürün Yükselişi, <http://www.gorselsanatlar.org/insanin-sanatsal-gelisimi/imgenin-gucuvegorselkulturun-yukselisi/> adresinden 1 Ocak 2014 tarihinde edinilmiştir
- Radford, B. (2004). *Medya Nasıl Yanılıyor*. İstanbul: Güncel yayıncılık
- Rıgel, N. (1993). *Medya Ninnileri*. (1.bs.). İstanbul: Sistem yayıncılık
- Sağocak, M. (2007). Tasarımın Sosyo Kültürel Boyutu. *YTÜ Mim. Fak. E- Dergisi*, 2(4), s. 254-265
- San, İ. (2007). Çocukta Yaratıcılık ve Drama. A. Öztürk (Ed.). *Yaratıcılık Süreçlerinde Rol Oynayan Öğeler* (s. 1-8). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim yayınları
- Shih, C. (2011). *The Facebook Era*. United States Of America: Prentice hall
- Tekin, M. (2011). *İlköğretim 2. Kademe (6. Sınıf) Görsel Sanatlar Dersinde Kopya Yönteminin Öğrencilerin Sanatsal Çalışmalarına Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Thompson, J. B. (2008). *Medya ve Modernite..* (S. Öztürk, Çev.). İstanbul: Kırmızı yayınları. (orijinal eser 2004 yılında basılmıştır)
- Toprak, A., Yıldırım, A., Aygül, E., Binark, M., Börekçi, S., Çomu, T. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook*. İstanbul: Kalkedon yayınları
- Tosun, N., B. (2009). *İletişim temelli marka yönetimi*. İstanbul: Beta yayınları
- Tiryakioğlu, F., Erzurum, F. (2011). Bir Eğitim Aracı Olarak Ağların Kullanımı. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* konferansı içinde (s. 1-17). Antalya: Türkiye
- Türkkan, B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları: bir eylem araştırması*. Yayınlanmış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir

- Tüzel, S. (2013). Çok katmanlı okuryazarlık öğretimine ilişkin Türkçe öğretmen adaylarının görüşmelerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 9(2), 133-151
- Uğur, S. (2011). Yeni iletişim teknolojileri. M. E. Mutlu (Ed.). *İnternet ve Web* (s. 34-49). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim yayınları
- Uysal, A. (2011). Görsel Kültürün ve Sosyo-Kültürel Olguların Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri. *Akademik Bakış Dergisi*, (24), 1-20
- Yazıcı, İ. (1997). *Kitle iletişiminde imaj* (1. Bs.). İstanbul: Bilim yayınları
- Yazıcıoğlu, O. (4-17 Şubat 2010). Facebook' ta gördüm seni, çok "Twit" geldin bana. *Aktüel*, 210
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, M. (2010). Sanat Eğitiminde Motivasyon. Sanat Eğitiminde Kopya ve Taklit. Sanat Eğitiminde Teknik ve Yöntemler. Artut, K. (Editör). *Güzel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*. (s. 193- 298), (2.bs.). Ankara: Anı Yayıncılık
- Yılmaz, M., G. (2011). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi. A. O. Alakuş, L. Mercin (Ed.). *Görsel Sanatlar Eğitimi* (s. 13-34). Ankara: Pegem Akademi yayınları

<http://newsroom.fb.com/Key-Facts> adresinden 19 Ekim 2013 tarihinde alınmıştır.

RESİM DİZİNİ

- Resim1. <http://www.yeniresimler.com/data/media/713/Pablo-Picasso-portresi-757.jpg>
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim3. <http://www.yeniresimler.com/data/media/713/Pablo-Picasso-portresi-757.jpg>
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim5. <http://www.yeniresimler.com/data/media/713/Pablo-Picasso-portresi-757.jpg>
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim7. <http://www.yeniresimler.com/data/media/713/Pablo-Picasso-portresi-757.jpg>
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim9. <http://www.yeniresimler.com/data/media/713/Pablo-Picasso-portresi-757.jpg>
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim11. <http://www.4-construction.com/up/images/featured/art/01-pot-glass-and-book-1908.jpg> 20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim13. http://gelisenbeyin.net/img/picasso_resmi.jpg 20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim15. http://grafiksaati.com/Ressamlar/PabloPicasso/picasso_resimleri_web_sayfala ri/1-41/226.jpg 20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim17. <http://www.cre8it.com/nowwhatzinesep02/zinegraphicssep/oldguitarist.jpg>
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim19. http://37.media.tumblr.com/tumblr_lm89kexn7E1qfy45so1_400.jpg
20.05.2014 tarihinde edinilmiştir
- Resim21. <http://www.yeniresimler.com/data/media/713/Pablo-Picasso-elma-ve-surahitablosu-395.jpg> 20.05.2014 tarihinde edinilmiştir

EKLER:

EK-1: Facebook' da ki Uygulama Esnasında Çekilen Fotoğraflar

Toplam 18 erkek, 12 kız olmak üzere 30 öğrenci ile 30 Eylül - 6 Ekim 2013 tarihleri arasındaki bir haftalık süreç boyunca öğrencilerin Picasso ile ilgili paylaşımlarda bulunmaları beklenmiştir. Picasso' nun yaptığı resim çalışmaları, hayatı ve sanatı hakkında pasajlar grup içerisinde paylaşılmıştır. Grup içerisindeki uygulamayı gösteren fotoğraflarda öğrencilerin kimlik, cinsiyet ve kişisel bilgileri silinmiştir.

MAİL BÜYÜKERMEN OR... Üyeler Etkinlikler Fotoğraflar Dosyalar Bildirimler + Grup Kur

Gönderi Yaz Fotoğraf / Video Ekle Soru Sor

Dosya Ekle

Bir şeyler yaz...

BAŞA TUTTURULAN GÖNDERİ

 Şemsi Altaş grubun açıklamasını güncelledi.
27 Eylül 2013

30 Eylül pazartesi ile 6 ekim pazar tarihleri arasında Mail Büyükerman ortaokulu 8. sınıf öğrencileri ile birlikte görsel kültür çalışması yapılacaktır. Bu tarihler arasında grup içerisinde picasso ile ilgili paylaşımlar yapılacaktır. (fotoğraf, video vs.) bu sayede yıllık planda yer alan " eser analizi " dersini buradan aktif şekilde işlenecektir.

KURALLAR:

- 1- Sınıf mevcudu olan 36 kişi dışında gruba dahil olunamayacaktır.
- 2- 1 hafta sürecek olan uygulamaya öğrencilerin paylaşımında ve etkileşimde bulunulması önemlidir, katılımımız ÇOK ÖNEMLİDİR.
- 3- Hocamız Hürmüz Edeer tarafından etkinlik yakından takip edilip, notlarınıza yansıtacaktır. Hürmüz Edeer hocamızda paylaşımında bulunduğu gibi sizlerinde paylaşımlarda bulunması GEREKMEKTEDİR.
- 4- Oluşabilecek soru veya görüşlerinizde lütfen mesaj olarak bana dönebilirsiniz. ilginiz için teşekkürlerimi şimdiden sunarım. İYİ PAYLAŞIMLAR.

Beğen · Yorum Yap · 2 1

 ve bunu beğendi. 32 kişi gördü

 Şemsi Altaş tabii
27 Eylül 2013, 22:58 · Beğen

 Yorum yaz...

Picasso'nun söylediği bazı sözler:

Hareket, başarının esas anahtarıdır.

Hayal ettiğiniz her şey gerçektir.

Ben tesadüflere inanmam. Tarihte sadece tevafuklar vardır, tesadüf yoktur.

Cisimleri gördüğüm gibi değil, düşündüğüm gibi boyarım.

Küçük bir çocukken annem bana şöyle demişti, eğer asker olursan general olacaksın, rahip olursan papalığa yükseleceksin. Ama ben ressam oldum ve picasso olarak kaldım.

Yapabileceğini düşünen yapabilir, yapamayacağını düşünen yapamaz. Bu değişmez ve tartışılmaz bir kuraldır.

Her zaman yapamadığım şeyi yapıyorum, onun nasıl yapılacağını öğrenmem için.

Beğenmekten Vazgeç · Yorum Yap

Sen, ve 3 kişi daha bunu beğendiniz. 30 kişi gördü

Yorum yaz...

Kubizm sanat akımının babası Pablo Picasso'nun 'Le Reve/Rüya' adlı tablosu tüm zamanların en pahalı sanat eseri oldu.

ABD'li ünlü yatırımcı Steven Cohen, Picasso'nun 'Le Reve/Rüya' adlı tablosunu 7 yıl gecikmeyle 155 milyon dolara aldı. Cohen aslında tabloyu 2006 yılında almak için 139 milyon dolara anlaşmıştı. Ancak tablonun sahibi Steve Wynn anlaşmanın imzalanmasından bir gün sonra eseri arkadaşlarına gösterirken tablonun ortasına dirseğini çarpınca satış rafa kalkmıştı. Cohen'in toplam servetinin 9 milyar doların üzerinde olduğu tahmin ediliyor. Ünlü İspanyol ressamın ait 'Nu au plateau de sculpteur' adlı tablosu, New York'ta 2010 yılında yapılan açık atırmada 106.4 milyon dolara satılarak rekor kırmıştı.

Beğenmekten Vazgeç · Yorum Yap

Sen, ve 2 kişi daha bunu beğendiniz. 29 kişi gördü

şemsi Altaş güncel bir haber olması açısından iyi paylaşım oldu bende bu haberi okumamıştım, teşekkürler..😊

18:33 · Beğen

😊 18:34 · Beğenmekten Vazgeç · 1

Yorum yaz...

Picasso'dan Sözler

"Benim arayışlarımdan söz ediyorlar, ben aramam ki... Bulurum."

"Ne yapacağını iyi biliyorsan, gidip de onu yapmanın ne anlamı var? Nasılsa, biliyorsan böyle bir deneye girişmenin bir anlamı yok. Başka bir şey yap, daha iyi!"

"Anlaşılmaktan daha tehlikeli bir durum var mı? Üstelik bu zaten olası değildir ki hep yanlış anlaşılırsın. Yalnız olmadığını sanırsın, oysa her zamankinden daha yalnızsın."

"İnsan hiçbir zaman iyi iş becerdim, üstelik yanında Pazar dememeli durduğun anda yeniden başlamalısın bir daha hiç dokunmayacağım diyerek deyip tuvali köşeye atabilirsin. Oysa son hiçbir zaman gelmez"

"Herşeyi söylemem ama, her şeyin resmini yaparım"

Beğenmekten Vazgeç - Yorum Yap

Sen, ve bunu beğendiniz. 30 kişi gördü

şemsi Altaş "Benim arayışlarımdan söz ediyorlar, ben aramam ki... Bulurum." sözü picassonun en bilinen sözdür. teşekkürler ...😊
20:13 · Beğen 1

rica ederim 😊
13:44 · Beğenmekten Vazgeç 1

Yorum yaz...

Picasso'nun birkaç eseri.

Beğenmekten Vazgeç - Yorum Yap

Sen, ve bunu beğendiniz. 31 kişi gördü

şemsi Altaş picassonun sanat anlayışını bu çalışmalarında da görmüş oluyoruz.
16:33 · Beğen

şemsi Altaş paylaşım için teşekkürler koray...😊
16:33 · Beğen

önemli değil 😊
22:40 · Beğenmekten Vazgeç 1

Yorum yaz...

Bazı mavi dönem resimleri

Beğenmekten Vazgeç · Yorum Yap

Sen bunu beğendiniz. 28 kişi gördü

Yorum yaz...

Picasso ' nun bazı sözleri :
Ben aramam, bulurum.
Hiçbir zaman aramayı durduramazsınız, çünkü hiçbir zaman bulamazsınız.
Yapabileceğini düşünen yapabilir, yapamayacağını düşünen yapamaz. Bu değişmez ve tartışılmaz bir kuraldır.
Sanat, ruhlarımızdan günlük hayatın tozunu alıp götürür.
Hayal ettiğiniz her şey gerçektir.
Herşeyi söylemem ama, her şeyin resmini yaparım.
İnsan ne kadar büyük ruhlı olursa, aşkı o kadar derin bir şekilde duyar.
Her çocuk bir sanatçıdır, sorun büyüdüğümüzde nasıl sanatçı kalabileceğimizdir.
Sanat, gerçekleri tanımamıza yardımcı olan bir yalıdır.
Bir sergisi sırasında kendisine, bu resmi siz mi yaptınız. Diye soran bir Alman generaline, Hayır, siz yaptınız cevabını vermiştir.
Her zaman yapamadığım şeyi yapıyorum, onun nasıl yapılacağını öğrenmem için.
Küçük bir çocukken annem bana şöyle demişti, eğer asker olursan general olacaksın, rahip olursan Papalığa yükseleceksin. Ama ben ressam oldum ve Picasso olarak kaldım.

Beğenmekten Vazgeç · Yorum Yap

Bunu beğendin. 29 kişi gördü

şemsi Altaş , 22:33 · Beğen
hepsini okuyup paylaşıyoruz dimi. 😊

evt , 13:05 · Beğenmekten Vazgeç · 1

Yorum yaz...

 Pablo Picasso, tam adı ile Pablo Diego José Francisco de Paula Juan Nepomuceno María de los Remedios Cipriano de la Santísima Trinidad Ruiz y Picasso, İspanyol ressam ve heykeltıraş. 20. yüzyıl sanatının en iyi bilinen isimlerindedir

Beğen · Yorum Yap

✓ 22 kişi gördü

 Yorum yaz...

 mavi dönem yaşlı gitarist

Beğenmekten Vazgeç · Yorum Yap

 Sen, ve 2 kişi daha bunu beğendiniz. ✓ 25 kişi gördü

 Yorum yaz...

EK-2: Yarı Yapılandırılmış Görüşmede Öğrencilere Sorulan Sorular

- Paylaşılan görseller resmine nasıl yansıdı?
- Konu ile ilgili grupta paylaşılan videolar, görseller vs. sana fikir verdi mi?
- Bu çalışma sence yararlı oldu mu ?
- Görsel sanatlar dersinde bazı haftalar bu tip uygulamanın yapılması yararlı olabilir mi? Neden?